

CONSULTANTS IN ENGINEERING,
ENVIRONMENTAL SCIENCE &
PLANNING

AN tÚDARÁS ÁITIÚIL PLEAN GNÍOMHAITHE AR SON NA hAERÁIDE

Ráiteas um Measúnacht Straitéiseach
Comhshaoil

Ullmhaithe do:

Comhairle Contae Chorcaí

Comhairle Contae Chorcaí
Cork County Council

Dáta: Feabhra 2024

Core House, Pouladuff Road, Cork, T12 D773, Ireland

T: +353 21 496 4133 | E: info@ftco.ie

CORK | DUBLIN | CARLOW

www.fehilytimoney.ie

Ráiteas um Measúnacht Straitéiseach Comhshaoil

REVISION CONTROL TABLE, CLIENT, KEYWORDS AND ABSTRACT

User is responsible for Checking the Revision Status of This Document

Rev. No.	Description of Changes	Prepared by:	Checked by:	Approved by:	Date:
1	Final	RD/AMW/BF/NSC	RD	BG	15/02/2024

Client: Cork County Council

Keywords: Strategic Environmental Assessment, Appropriate Assessment, SEA Statement, SEA Scoping, SEA Environmental Report, Local Authority Climate Action Plan.

Abstract: Fehily Timoney and Company is pleased to submit this Strategic Environmental Assessment Statement for the Cork County Council Local Authority Climate Action Plan to Cork County Council for publication alongside the Plan. This Statement provided information on the decision in accordance with Article 16 of S.I. No. 435/2004 - European Communities (Environmental Assessment of Certain Plans and Programmes) Regulations 2004 (as amended).

CLÁR NA nÁBHAR

1.	RÉAMHRÁ	1
1.1	Cúlra.....	1
1.2	Comhthéacs Dlíthiúil	1
2.	AN DÓIGH AR COMHTHÁTHAÍODH BREITHNITHE COMHSHAOIL I bPLEAN GNÍOMHAITHE AR SON NA HAERÁIDE DE CHUID ÚDARÁIS ÁITIÚIL 2024 - 2029.....	3
2.1	Scóip MSC.....	3
2.2	Measúnacht Chomhshaoil agus Maolú.....	6
2.2.1	Maolú trí bhreithniú ar roghanna eile	6
2.2.2	Maolú trí bhreithnithe comhshaoil a chomhtháthú in PGAÚÁ.....	6
2.2.3	Maolú trí bhreithniú ar chaighdeáin bainistíochta forbartha /cuspóirí cosanta comhshaoil atá sa CDP.....	16
2.3	Measúnacht Chúí	17
2.4	Comhairliúchán ar Thuarascáil Comhshaoil MSC.....	17
2.5	MSC agus Mionathruithe ar an bPlean.....	34
3.	BREITHNIÚ AR ROGHANNA EILE.....	39
3.1	Réamhra.....	39
3.2	Cur Chuige chun Roghanna Eile Réasúnta a Fhorbairt.....	39
3.3	Aithint agus Cur Síos ar Roghanna Eile Réasúnta.....	40
3.4	Meastóireacht ar Roghanna Eile Réasúnta agus ar Chúiseanna leis an bPlean Is Fearr a Roghnú.....	38
4.	CONCLÚID AN MSC.....	43
5.	MONATÓIREACHT MSC.....	44

LIOSTA FÍORACHA

[Leathanach](#)

Fíor 3-1:	'Cén fáth? Céard? Cén áit? Cén uair?' Samhail chun roghanna eile a chumadh - Arna oiriúnú ó Fíor 4.3 Roghanna Eile a Fhorbairt agus a Mheasúnú sa Phróiseas um Measúnú Straitéiseach Comhshaoil (GCC, 2015)	40
-----------	---	----

LIOSTA TÁBLAÍ

[Leathanach](#)

Tábla 2-1:	Mionsonraí Achoimre ar Aighneachtaí an Chomhairliúcháin Scóipe a Fuarthas ó Údarás Chomhshaoil.....	4
Tábla 2-2:	Proposed Environmental Mitigation Measures - Additional text included in Plan actions Bearta Maolaithe Comhshaoil atá Beartaithe - Téacs breise san áireamh i ngníomhartha an Phlean a bhaineann le hoibleagáidí a bhaineann le cosaint an chomhshaoil agus deiseanna feabhsaithe comhshaoil.....	7
Tábla 2-3:	Bearta Maolaithe Comhshaoil atá Beartaithe - Prionsabail Rialachais Comhshaoil san áireamh sa phlean	16
Tábla 2-4:	Freagairtí ar Aighneachtaí Comhairliúcháin	18
Tábla 2-5:	Athruithe Gníomhaithe ar an bPlean	34
Tábla 3-1:	Roghanna Eile Réasúnta do PGAÚÁ	41
Tábla 5-1:	Clár Monatóireachts MSC	45

1. RÉAMHRÁ

1.1 Cúlra

Glac Comhairle Contae Chorcaí Plean Gníomhaithe ar son na hAeráide de chuid Údaráis Áitiúil (PGAÚÁ) 2024 - 2029 de chuid Chomhairle Contae Chorcaí. Is é seo an Ráiteas um Measúnacht Straitéiseach Comhshaoil (MSC) do PGAÚÁ. Soláthraítear sa Ráiteas MSC seo eolas faoin méid seo a leanas:

1. An dóigh ar comhtháthaíodh breithnithe comhshaoil in PGAÚÁ.
2. An dóigh ar cuireadh Tuarascáil Comhshaoil MSC agus aighneachtaí comhairliúcháin agus tuairimí ina leith san áireamh agus an PGAÚÁ á ullmhú.
3. Na cúiseanna leis an PGAÚÁ arna ghlacadh a roghnú, i bhfianaise na roghanna réasúnacha eile a breithníodh.
4. Na bearta a cinneadh maidir le monatóireacht a dhéanamh ar éifeachtaí suntasacha comhshaoil chur chun feidhme an PGAÚÁ.

Déanann GCC achoimre ghonta ina dTreoir maidir le Ráitis agus Monatóireacht ar an Measúnacht Straitéiseach Comhshaoil (MSC) (2023) ar ról an Ráitis MSC faoin bpróiseas MSC, mar a leanas: *‘Tá an acmhainneacht ag Ráitis MSC ról lárnach a imirt in achoimre a dhéanamh ar éifeachtúlacht an phróisis MSC. Is féidir an dóigh a bhfuil an plean/clár múnlaith ag breithnithe comhshaoil (e.g., trí fhoclaiocht bheartais, criosanna athbhreithnithe agus bearta eile) agus an dóigh ar chuidigh an próiseas leis an bplean nó leis an gclár a dhéanamh níos inbhuanaithe a ghabháil iontu’.*

1.2 Comhthéacs Dílithiúil

Tá MSC riachtanach faoi Threoir 2001/42/CE ó Chomhairle AE maidir le hÉifeachtaí Pleananna agus Clár Áirithe ar an gComhshaol a Mheasúnú (Treoir MSC).¹ Ceanglaítear leis an Treoir MSC go ndéanfaí measúnacht comhshaoil ar phleananna agus ar chláir áirithe ar dócha go mbeidh tionchar suntasach acu ar an gcomhshaol.

Is é is cuspóir uileghabhálach do Threoir MSC *‘foráil a dhéanamh maidir le hardleibhéal cosanta don chomhshaol agus cur le breithnithe comhshaoil a chomhtháthú in ullmhú agus i nglacadh pleananna.... d’fhonn forbairt inbhuanaithe a chur chun cinn’²*

Déantar cur síos ar MSC i dTreoirlínte na Roinne Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil (2004) d’Údaráis Réigiúnacha agus d’Údaráis Phleanála ar Chur chun Feidhme Threoir MSC (2001/42/CE) mar *‘meastóireacht chórasach fhoirmiúil ar na héifeachtaí suntasacha dóchúla ar an gcomhshaol i ndáil leis an bplean nó leis an gclár a chur chun feidhme sula ndéanfar cinneadh maidir leis an bplean nó leis an gclár a ghlacadh’*

¹ Rialacháin na hÉireann a thrasú: I.R. Uimh. 435 de 2004 (Rialacháin na gComhphobal Eorpach (Measúnacht Timpeallachta ar Phleananna Áirithe agus ar Chláir Áirithe) 2004, arna leasú le I.R. Uimh. 200 de 2011 (Rialacháin na gComhphobal Eorpach (Measúnacht Timpeallachta ar Phleananna Áirithe agus ar Chláir Áirithe) (Leasú) 2011). I.R. Uimh. 436 de 2004 Rialacháin (Pleanáil agus Forbairt (Measúnacht Straitéiseach Timpeallachta) 2004, arna leasú le I.R. Uimh. 201 de 2011 Rialacháin (Pleanáil agus Forbairt (Measúnacht Straitéiseach Timpeallachta) (Leasú) 2011).

² Cur Chun Feidhme Threoir MSC (2001/42/CE): Measúnú ar Éifeachtaí Pleananna agus Clár Áirithe ar an gComhshaol – Treoirlínte d’Údaráis Réigiúnacha agus d’Údaráis Phleanála (An Roinn Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil, 2004)

Ceanglaítear le hAirteagal 16 de I.R. Uimh. 435/2004 - Rialacháin na gComhphobal Eorpach (Measúnacht Timpeallachta ar Phleananna Áirithe agus ar Chláir Áirithe) 2004 (arna leasú) ar údarás iniúil faisnéis a sholáthar faoin gcinneadh Plean a bhí faoi réir MSC a fhorghéas. Ceanglaítear le hAirteagal 16(2)(b) go gcuirfeadh ráiteas ar fáil ina dtabharfar achoimre, inter alia, ar an dóigh ar comhtháthaíodh breithnithe comhshaoil sa phlean nó sa chlár atá faoi réir MSC.

2. AN DÓIGH AR COMHTHÁTHÁÍODH BREITHNITHE COMHSHAOIL I bPLEAN GNÍOMHAITHE AR SON NA hAERÁIDE DE CHUID ÚDARÁIS ÁITIÚIL 2024 - 2029

2.1 Scóip MSC

Ba é céadchéim an phróisis MCS Scagadh MCS a dhéanamh chun riachtanas MCS den PGAÚÁ a shocrú. Cinneadh gur Plean reachtúil é an PGAÚÁ agus go bhféadfadh tionchar suntasach dóchúil a bheith aige ar an gcomhshaoil agus mar sin tá gá MSC a dhéanamh ar an bPlean.

Ba é an dara céim den phróiseas MSC Scóip MSC a dhéanamh. Is é is cuspóir don Scóip MSC raon feidhme spásúil agus ama an MSC a bhunú agus creat cinnteoireachta is féidir a úsáid chun measúnú a dhéanamh ar thionchair an PGAÚÁ a bhunú. Soláthraíodh Tuarascáil Scóipe MSC chun an próiseas scóipe a dhoiciméadú. Tugadh achoimre sa Tuarascáil Scóipe MSC ar fhaisnéis ar an PGAÚÁ atá ag teacht chun cinn, lena n-áirítear an gá atá leis an PGAÚÁ, a limistéar ama agus geografach agus a chuspóirí foriomlána. Éascaíodh léi scóip na gComhpháirteanna Comhshaoil agus tuiscint a fháil ar na saincheisteanna comhshaoil a bhí le breithniú faoin bpróiseas MSC.

Cuireadh cóip den tuarascáil sin ar fáil do na hÚdaráis Chomhshaoil reachtúla. Rinne Údaráis Chomhshaoil aighneachtaí scóipe ar an Tuarascáil Scóipe MSC. Críochnaíodh Tuarascáil Scóipe MSC i bhfianaise na n-aighneachtaí sin. Chuidigh an Tuarascáil Scóipe MSC mar aon le haighneachtaí an chomhairliúcháin scóipe MSC agus breithniú na n-aighneachtaí sin faoin bpróiseas MSC, le raon feidhme na saincheisteanna comhshaoil a ndéileálfar leo sa MSC, na modhanna a úsáidfear chun aghaidh a thabhairt ar na saincheisteanna sin, agus an leibhéal sonraí a theastaíonn chun aghaidh a thabhairt ar na saincheisteanna sin a chur in iúl agus a shainiú, de réir na dTreoirínte MSC3. Tá sonraí achoimre ar aighneachtaí an chomhairliúcháin scóipe a fuarthas ó Údaráis Chomhshaoil agus conas a cuireadh iad sin san áireamh le linn an phróisis MSC léirithe i dTábla 2-1.

---

³ Cur i bhfeidhm na Treorach MSC (2001/42/EC): Measúnú ar Éifeachtaí Pleananna agus Cláir Áirithe ar Threoirínte Comhshaoil d'Údaráis Réigiúnacha agus Údaráis Phleanála (RCORÁ, 2004), Leathanach 18 "Moltar, ag deireadh an nós imeachta raon feidhme, gur cheart don údarás ceaptha plean tuarascáil chuimsitheach raon feidhme a ullmhú ar a gconclúidí maidir leis an bhfaisnéis atá le cur sa tuarascáil ar an gcomhshaoil, agus aon mholtaí ó na húdaráis chomhshaoil á gcur san áireamh."

Tábla 2-1: Mionsonraí Achoimre ar Aighneachtaí an Chomhairliúcháin Scóipe a Fuarthas ó Údaráis Chomhshaoil

Údarás Comhshaoil	Achoimre ar Aighneacht an Chomhairliúcháin Scóipe	Conas a cuireadh an aighneacht sin san áireamh le linn an MSC?
An Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara	Soláthraíodh forléargas ar conas a d'fhéadfaí athléimneacht aeráide a chur chun cinn i dtimpeallachtaí talmhaíochta (e.g., cúltaisce fodair a choinneáil, bearta chun bithéagsúlacht agus ceapadh carbóin a chur chun cinn, bearta chun struchtúr agus feidhm ithreach a fheabhsú). Soláthraíodh forléargas ar an mbaol speiceas ionrach a bhaineann leis an athrú aeráide agus an gá le riachtanas cuí chun athléimneacht a chur chun cinn.	Le hábhar na haighneachta sin, cuireadh bonn eolais faoi fhócas na measúnachta comhshaoil ar ghníomhaíocht a bhaineann le talmhaíocht a shainítear sa PGAÚÁ. Cuireadh bonn eolais faoi chineál agus faoi fhócas na mbeart maolaithe a shainítear do ghníomhaíocht ghaolmhar um maolú agus um oiriúnú aeráide atá sainithe sa PGAÚÁ. Tagann roinnt prionsabal um Rialachas Comhshaoil atá sainithe sa PGAÚÁ go sonrath leis na moltaí atá san aighneacht sin.
GCC	<p>Soláthraíodh forléargas ar chineál na ndúshlán um athrú aeráide. D'admháil an GCC cineál, fócas agus spriocanna an PGAÚÁ atá ag teacht chun cinn. Moladh gur cheart go bhféachfaí leis an MSC le comhleasa gníomhaíochta aeráide a uasmhéadú do chaighdeán an aeir, do shláinte an duine, don bhithéagsúlacht, don cháilíocht uisce agus do réimsí idirghaolmhara eile (i.e. ar réitigh iad a bhfuil buntáiste ag gach taobh iontu).</p> <p>I measc na mbearta eile ar tugadh comhairle ina leith a bhí ábhartha don MSC bhí: an gá le breithniú ar thionchar an Phlean ar Ghás Ceaptha Teasa (astaíochtaí GCT), an gá le bainistiú a dhéanamh ar an athrú aeráide faoi thionchar scaipthe speiceas ionrach, an gá le haird a thabhairt ar thimpeallacht ghilactha na cáilíochta uisce agus chaighdeán an aeir le linn phróiseas déanta an phlean.</p> <p>Maidir leis an MSC go sonrath, cuireadh tráchttaireacht ar fáil maidir leis gcur chuige um maolú, agus maidir leis an dóigh ar cheart bhreithniú sa phlean ar na tionchair ar chaighdeán an aeir agus uisce, ar acmhainn uisce, ar ithreacha/geolaíocht, ar an tírdhreach agus ar shócmhainní ábhartha.</p> <p>Mhol an GCC go ndéanfaí an maolú comhshaoil a shainítear faoin MSC a chomhtháthú sa Phlean, agus thug sí moladh maidir le pleannanna agus cláir idirghaolmhara eile ar cheart iad a bhreithniú le linn phróiseas déanta an phlean agus MSC.</p>	<p>Leis an moladh a chinntiú go gcruthófaí comhthairbhí leis an ngníomhú aeráide a shainítear sa Phlean, cuireadh bonn faoin bpróiseas MSC agus faoi na bearta maolaithe sainithe. Nuair is ábhartha, feidhmíonn na bearta maolaithe a shainítear ar deireadh chun na tairbhí comhshaoil a uasmhéadú go hiomlánaíoch. Tá cur chun cinn na gcomhthairbhí a bhaineann le gníomhú ar son na haeráide leabaithe i gceart an Phrionsabail um Rialachas Comhshaoil atá sainithe don Phlean.</p> <p>Tugadh aird chúil ar an ngá leis an athrú aeráide mar gheall ar scaipeadh speiceas ionrach a bhreithniú. Cuireadh é sin san áireamh nuair a bhí gníomhú sainithe ar son na haeráide á mhúnú agus freisin laistigh de chreat an phrionsabail um Rialachas Comhshaoil a shainítear faoin bPlean.</p> <p>Rinneadh an timpeallacht ghilactha uisce agus chaighdeán an aeir a bhreithniú agus a mheas go cuí le linn an phróisis MSC, i bhfianaise thráchttaireacht an GCC ar na sonraí bunlíne agus faisnéis bhunlíne maidir leis an gcáilíocht uisce agus maidir leis an caighdeán aeir.</p> <p>Bhí cineál, fócas agus leibhéal na mbearta maolaithe a shainítear sa Tuarascáil Comhshaoil MSC bunaithe ar thráchttaireacht an GCC. Comhtháthaíodh na bearta maolaithe go léir a sainíodh isteach sa Phlean féin. Múnlaíodh foclaíocht an ghníomhaithe ar son na haeráide a shainítear sa Phlean agus aird á tabhairt ar bhreithnithe comhshaoil ábhartha. Áiríodh sraith de Phrionsabail um Rialachas Comhshaoil sa Phlean.</p>
An Roinn Comhshaoil, Aeráide agus Cumarsáide	Soláthraíodh faisnéis chúlra ar Shuirbhéireacht Gheolaíochta na hÉireann san aighneacht seo ar dtús. Soláthraíodh forléargas ar shócmhainní agus bunachair shonraí gheo-oidhreachta agus screamhuisce ar leibhéal an chontae. Soláthraíodh faisnéis maidir le foinsí sonraí geolaíochta, geoiteicniúla, geoiteirmeacha, acmhainní nádúrtha, geocheimice agus geoifisiceacha. Soláthraíodh comhairle shonrach ar chúinsí geolaíochta/hidrigeolaíochta a bhí le cur san áireamh le linn dhéanamh	Tugadh aird chúil ar na foinsí sonraí agus breithnithe bonnlíne geolaíochta agus hidrigeolaíochta sin le linn ullmhú na Tuarascála Comhshaoil MSC don PGAÚÁ.

Údarás Comhshaoil	Achoimre ar Aighneacht an Chomhairliúcháin Scóipe	Conas a cuireadh an aighneacht sin san áireamh le linn an MSC?
	<p>an Phlean, mar a leanas:</p> <ol style="list-style-type: none"><li data-bbox="577 331 1294 416">1. Ní mór aon tionchar féideartha ar astarraingtí screamhuisce ar leith agus ar acmhainní screamhuisce go ginearálta a chur san áireamh sna forbairtí molta. <li data-bbox="577 427 1294 480">2. Ba cheart geo-ghuaiseacha le linn próisis déanta an Phlean agus na forbartha a bhreithniú. <li data-bbox="577 491 1294 635">3. Ba cheart go mbeadh forbairt inbhuanaithe ár n-acmhainní nádúrtha ina chuid lárnach de gach plean forbartha ón leibhéal náisiúnta go dtí an leibhéal réigiúnach go dtí an leibhéal áitiúil lena chinntiú go mbeidh na hábhair atá riachtanach dár sochaí ar fáil nuair is gá.	

2.2 Measúnacht Chomhshaoil agus Maolú

Agus an scóip á cur san áireamh atá sonraithe i dTuarascáil Scóipe MSC a soláthraíodh don dréachtleagan tosaigh ar an PGAÚÁ, rinneadh na héifeachtaí comhshaoil a bhaineann le cur chun feidhme an PGAÚÁ i dTuarascáil Comhshaoil MSC a shainiú, a mheasúnú agus rinneadh cur síos orthu.

Sainíodh sa tuarascáil seo bearta maolaithe chun cosc a chur ar na héifeachtaí díobhálacha comhshaoil mar gheall ar chur chun feidhme an PGAÚÁ. Glacadh leis na cineálacha maolaithe seo a leanas chun feabhas a chur ar thimpeallachtaí diúltacha an PGAÚÁ agus chun éifeachtaí dearfacha féideartha an phlean a uasmhéadú:

- Maolú i bhfoirm roghanna malartacha.
- Maolú a dhéanamh trí chur i bhfeidhm na gceisteanna comhshaoil leis an PGAÚÁ.
- Maolú trí cheisteanna ar fhorbairt na gcaighdeán bainistíochta/ ar chuspóirí cosanta comhshaoil a tháinig ón TFP.

2.2.1 Maolú i bhfoirm roghanna malartacha

Breathnaíodh ar roinnt roghanna malartacha eile go luath sa phróiseas. Rinneadh measúnú ar éifeachtaí comhshaoil na roghanna eile seo le linn phróiseas an MSC. Tá sonraí maidir leis an dóigh ar breithníodh roghanna eile an Phlean agus a n-éifeachtaí comhshaoil le linn dhéanamh an phlean le fáil i gCuid 3.

2.2.2 Maolú a dhéanamh trí chur i bhfeidhm na gceisteanna comhshaoil leis an PGAÚÁ.

Rinneadh an próiseas pleanála ag an am céanna leis na próisis MSC agus MC araon. Bhí an fhoireann measúnaithe comhshaoil agus an fhoireann déanta plean i ndlúthchumarsáid lena chéile. Pléadh ceisteanna comhshaoil a tháinig chun solais le linn na bpróiseas MSC agus MC, lena n-áirítear próisis chomhairliúcháin, go rialta leis an bhfoireann déanta plean le linn phróiseas déanta an phlean. De réir mar is gá, forbraíodh bearta maolaithe comhshaoil chun feabhas a chur ar na héifeachtaí diúltacha d'fhéadfadh a bheith ag cur i gcrích an PGAÚÁ ar an gcomhshaoil agus cuireadh iad san áireamh ansin sa PGAÚÁ. Bhí go leor den mhaolú comhshaoil leabaithe sa phlean go luath sa phróiseas mar thoradh air seo. Rinneadh an próiseas seo ar bhealach trialach chun a chinntiú go ndearnadh pleananna agus na torthaí comhshaoil is fearr. Comhtháthaíodh ceisteanna comhshaoil sa phlean freisin chun éifeachtaí dearfacha comhshaoil aitheanta an PGAÚÁ a éascú.

Tá bearta maolaithe molta a uasmhéadaíonn buntáistí na gníomhaíochta aeráide do chomhpháirteanna comhshaoil eile amhail cáilíocht an aeir áitiúil, sláinte an duine, bithéagsúlacht, cáilíocht uisce agus réimsí idirghaolmhara eile (m.sh réitigh a bhfuil buntáiste ag gach taobh ann).

Tá téacs breise a shoiléiríonn oibleagáidí a bhaineann le cosaint an chomhshaoil agus deiseanna feabhsaithe comhshaoil ceangailte le raon de ghníomhaíochtaí sainithe sa phlean. Múnlaíodh an téacs seo lena chinntiú go gcuirfear cúrsaí comhshaoil san áireamh go cuí agus an plean á chur i bhfeidhm. Cruthaíodh an téacs seo freisin chun a áirithiú go gcruthóidh cur chun feidhme an phlean íosleibhéal na n-éifeachtaí diúltacha ar an gcomhshaoil mar aon le huasleibhéal na n-éifeachtaí dearfacha ar an gcomhshaoil a bhaint amach. Tá na breiseanna sin ar an téacs curtha i láthair i dTábla 2-2.

Bunaíodh roinnt prionsabal rialachais comhshaoil chun a áirithiú go gcruthóidh cur chun feidhme an phlean íosleibhéal na n-éifeachtaí diúltacha ar an gcomhshaoil mar aon le huasleibhéal na n-éifeachtaí dearfacha ar an gcomhshaoil a bhaint amach. Beidh na prionsabail rialachais comhshaoil sin mar thaca agus mar threoir ag cur chun feidhme an phlean agus beidh feidhm acu maidir le gach gníomh/gníomhaíocht a eascróidh as cur chun feidhme an phlean agus beidh siad lánpháirtithe iontu. Sainmhínítear na prionsabail sin i dTábla 2-3. Rinneadh na prionsabail a ionchorprú sa phlean féin.

Comhtháthaíodh na bearta maolaithe comhshaoil seo isteach sa PGAÚÁ agus seachnófar leo éifeachtaí diúltacha agus uasmhéadófar leo éifeachtaí dearfacha a bhaineann leis an PGAÚÁ.

Tábla 2-2: Bearta Maolaithe Comhshaoil atá Beartaithe - Téacs breise san áireamh i ngníomhartha an Phlean abhaineann le hoibleagáidí a bhaineann le cosaint an chomhshaoil agus deiseanna feabhsaithe comhshaoil

Uimhir thagartha gnímh an PGAÚÁ	Gníomh an PGAÚÁ	Beart Maolaithe
4.3.1.1.1	Measúnú a dhéanamh ar fhoinsí éilimh, m.sh foirgnimh, trealamh, srl. chun deiseanna a aithint chun éilimh a dhíchur.	Measúnú a dhéanamh ar fhoinsí éilimh leictreachais, m.sh foirgnimh, trealamh, srl. chun deiseanna a aithint chun éilimh a dhíchur.
4.3.1.1.2	Soilsiú a uasghrádú go LED nuair i gcás go bhfuil sé sin inmharthana ó thaobh airgeadais de.	Soilsiú a uasghrádú go LED nuair i gcás go bhfuil sé sin inmharthana ó thaobh airgeadais de, agus a chinntiú go ndéantar na leibhéil lúmain agus an raon speictrim a chothabháil nó a laghdú/a rialú chun éifeachtaí ar bhithéagsúlacht a sheachaint.
4.3.1.1.3	Deiseanna d'fhoinsí fuinnimh in-athnuaite a fhiosrú chun tionscadail a shainaitheint le haghaidh clár cur chun feidhme bliantúil.	Iniúchadh a dhéanamh ar dheiseanna d'fhoinsí fuinnimh in-athnuaite chun tionscadail a aithint le haghaidh clár feidhmiúcháin bhliantúil, ag féachaint go cuí do chúrsaí pleanála agus cosanta comhshaoil.
4.3.1.1.4	Trealamh a athsholáthar le roghanna eile níos éifeachtaí nuair atá siad ar fáil agus inmharthana ó thaobh airgeadais de.	Athsholáthar trealamh le malairt níos éifeachtaí nuair atá sé ar fáil agus inmharthana ó thaobh airgeadais de, fad a chinntítear go ndéantar bainistiú cuí ar WEEE a ghintear mar thoradh ar an ngníomh seo.
4.3.1.2.1	Measúnú a dhéanamh ar fhoinsí éilimh chun deiseanna a aithint chun éilimh a dhíchur.	Measúnú a dhéanamh ar fhoinsí éilimh ar théamh chun deiseanna a aithint chun éilimh a dhíchur.
4.3.1.2.2	Deiseanna a mheas chun roghanna in-athnuaite a chur in ionad úsáid dóire ola/gáis chun tionscadail a shainaitheint le haghaidh clár cur chun feidhme bliantúil.	Deiseanna a mheas chun roghanna in-athnuaite a chur in ionad úsáid dóire ola/gáis chun tionscadail a shainaitheint le haghaidh clár cur chun feidhme bliantúil; ag tabhairt aird chuí ar chúrsaí pleanála agus cosanta comhshaoil.
4.3.1.2.3	Measúnú a dhéanamh ar dheiseanna chun inlú foirgneamh a uasghrádú chun tionscadail a aithint le haghaidh clár feidhmiúcháin bhliantúil.	Measúnú a dhéanamh ar dheiseanna chun inlú foirgneamh a uasghrádú chun tionscadail a aithint le haghaidh clár feidhmiúcháin bhliantúil; aird chuí a thabhairt ar íogaireachtaí comhshaoil mar ghabhdóirí daonna áitiúla, speicis faoi chosaint, láithreáin Eorpacha agus bithéagsúlacht, agus an gá atá le struchtúir chosanta a chaomhnú go cuí.
4.3.1.2.4	Measúnú a dhéanamh ar dheiseanna chun doimhneacht aeir foirgnimh a uasghrádú chun tionscadail a aithint le haghaidh clár feidhmiúcháin bhliantúil.	Measúnú a dhéanamh ar dheiseanna chun inlú foirgneamh a uasghrádú chun tionscadail a aithint le haghaidh clár feidhmiúcháin bhliantúil; aird chuí a thabhairt ar íogaireachtaí comhshaoil mar ghabhdóirí daonna áitiúla, speicis faoi chosaint, láithreáin Eorpacha agus bithéagsúlacht, agus an gá atá le struchtúir agus gnéithe cosanta a chaomhnú go cuí.
4.3.1.3.1	Measúnú a dhéanamh ar fhoinsí éilimh chun deiseanna a aithint chun éilimh a dhíchur.	Measúnú a dhéanamh ar fhoinsí éilimh ar iompar chun deiseanna a aithint chun éilimh a dhíchur.
4.3.1.3.2	Deiseanna a mheas chun FL a athsholáthar feithiclí nuair atá roghanna eile ar fáil agus tomhaltas atá inmharthana ó thaobh airgeadais de chun tionscadail a shainaitheint le haghaidh clár cur chun feidhme bliantúil.	Deiseanna a mheas chun FL a athsholáthar feithiclí nuair atá roghanna eile ar fáil agus tomhaltas atá inmharthana ó thaobh airgeadais de chun tionscadail a shainaitheint le haghaidh clár cur chun feidhme bliantúil. Cé go ndéantar fuinneamh breosla a úsáidtear chun feithiclí leictreacha a chumhacht a fhoisiú go hinbhuanaithe, agus tá cleachtais bhainistíochta deireadh saoil iomchuí i bhfeidhm le haghaidh Feithiclí Leictreacha.

Uimhir thagartha gnímh an PGAÚÁ	Gníomh an PGAÚÁ	Beart Maolaithe
4.3.1.3.3	Deiseanna a mheas chun breoslaí astaíochtaí ísle a úsáid nuair atá siad ar fáil agus atá inmharthana ó thaobh airgeadais de chun deiseanna tomhaltais a aithint chun tionscadail a shainathint le haghaidh clár cur chun feidhme bliantúil.	Deiseanna a mheas chun breoslaí astaíochtaí ísle a úsáid nuair atá siad ar fáil agus atá inmharthana ó thaobh airgeadais de chun deiseanna tomhaltais a aithint chun tionscadail a shainathint le haghaidh clár cur chun feidhme bliantúil. Cé go bhfaightear fuinneamh/breosla a úsáidtear chun feithiclí astaíochtaí ísle a chumhacht go hinbhuanaithe.
4.3.1.4.2	Trealamh a athsholáthar le roghanna eile níos éifeachtaí nuair atá siad ar fáil agus inmharthana ó thaobh airgeadais de.	Athsholáthar trealamh le malairtí níos éifeachtaí nuair atá sé ar fáil agus inmharthana ó thaobh airgeadais de, fad a chinntítear go ndéantar bainistiú cuí ar WEEE a ghintear mar thoradh ar an gníomh seo.
4.2.1.6.2	Caithfidh aon sócmhainní breise nó athsholáthar sócmhainní atá ann cheana spriocanna laghdaithe astaíochtaí gás ceaptha teasa 2030 agus 2050 a chur san áireamh.	Caithfidh aon sócmhainní breise nó athsholáthar sócmhainní atá ann cheana an gá le hinbhuanaitheacht agus spriocanna laghdaithe astaíochtaí gás ceaptha teasa 2030 agus 2050 a chur san áireamh.
4.4.1.1.2	Triail a dhéanamh ar an tionscadail HYBES arna mhaoiniú ag an AE, 'saotharlann bheo' sa chrios dícharbónaithe.	Triail an tionscadail HYBES arna mhaoiniú ag an AE 'saotharlann mhaireachtála' sa chrios dícharbónaithe; agus aird chuí a thabhairt ar íogaireachtaí comhshaoil mar ghabhdóirí íogaire daonna, láithreáin Eorpacha agus bithéagsúlacht, agus an gá atá le struchtúir chosanta a chaomhnú go cuí.
4.4.1.3.1	Déanfar tionscadail Ghnímh Aeráide Áitiúla mhaoiniú tríd an gClár Gnímh Pobail ar son na hAeráide (CGPA). Feidhmeoidh an CGPA faoi na téamaí seo a leanas. <ul style="list-style-type: none"> Baile/Fuinneamh Taisteal Bia agus Dramhaíl Siopadóireacht agus Athchúrsáil Gníomhú Áitiúil ar son na hAeráide agus Comhshaoil. 	Déanfar tionscadail Ghnímh Aeráide Áitiúla mhaoiniú tríd an gClár Gnímh Pobail ar son na hAeráide (CGPA). Feidhmeoidh an CGPA faoi na téamaí seo a leanas. • Baile/Fuinneamh • Taisteal • Bia agus Dramhaíl • Siopadóireacht agus Athchúrsáil • Gníomhú Áitiúil ar son na hAeráide agus Comhshaoil. An gá le riachtanais chosanta comhshaoil a mheas le linn tionscadail fuinnimh den sórt sin
4.4.1.8.2	Leanúint le cur i bhfeidhm 'bealaí sábháilte chun na scoile' agus glasbhealaí comharsanachta chun tuilleadh feabhais a chur ar bhonneagar áitiúil taistil ghníomhach.	Leanúint le cur i bhfeidhm 'bealaí sábháilte chun na scoile' agus glasbhealaí comharsanachta chun tuilleadh feabhais a chur ar bhonneagar áitiúil taistil ghníomhaigh; ag tabhairt aird chuí ar íogaireachtaí comhshaoil amhail an comhshaoil uisce glactha, bithéagsúlacht, láithreáin Eorpacha agus caighdeán an aeir áitiúil.
4.4.1.8.3	Leanúint ar aghaidh le cur chun cinn agus tacaíocht do na Bratacha Glasa Taisteal Gníomhach.	Leanúint ar aghaidh le cur chun cinn agus tacaíocht a thabhairt do na Bratacha Glasa Taisteal Gníomhach; ag tabhairt aird chuí ar íogaireachtaí comhshaoil amhail an comhshaoil uisce glactha, bithéagsúlacht, láithreáin Eorpacha agus caighdeán an aeir áitiúil.
4.4.1.8.5	Leanúint le forbairt tionscnamh iompair inbhuanaithe ón mbun aníos a spreagadh agus teagmháil a dhéanamh le pobail ar thionscnaimh nua, nuair is cuí.	Leanúint le forbairt tionscnamh iompair inbhuanaithe ón mbun aníos a spreagadh agus teagmháil a dhéanamh le pobail ar thionscnaimh nua, nuair is cuí; ag tabhairt aird chuí ar íogaireachtaí comhshaoil amhail an comhshaoil uisce glactha, bithéagsúlacht, láithreáin Eorpacha agus caighdeán an aeir áitiúil.

Uimhir thagartha gnímh an PGAÚÁ	Gníomh an PGAÚÁ	Beart Maolaithe
4.5.1.2.2	Obair a dhéanamh le páirtithe leasmhara chun bogaigh a shainaitheint, agus tacú le clár athfhliuchta agus athchóirithe, agus tionchar agus smacht a chur i bhfeidhm, de réir mar is cuí, chun cur i gcrích clár den chineál sin a chur chun cinn de réir riachtanais ábhartha cosanta comhshaoil.	Obair a dhéanamh le páirtithe leasmhara chun bogaigh a shainaitheint, agus tacú le clár athfhliuchta agus athchóirithe, agus tionchar agus smacht a chur i bhfeidhm, de réir mar is cuí, chun cur i gcrích clár den chineál sin a chur chun cinn de réir riachtanais ábhartha cosanta comhshaoil, lena n-áirítear cáilíocht an uisce, gnáthóga agus riachtanais a bhaineann le speicis faoi chosaint.
4.5.1.2.6	Deiseanna a aithint chun naisc éiceolaíochta a chaomhnú, a fheabhsú agus a fhorbairt idir limistéir a bhfuil ardluach bithéagsúlachta acu, trí líonraí bonneagair ghlais, conairí fiadhúlra, srl.	Deiseanna a aithint chun naisc éiceolaíochta a chaomhnú, a fheabhsú agus a fhorbairt idir limistéir a bhfuil ardluach bithéagsúlachta acu, trí líonraí bonneagair ghlais, conairí fiadhúlra, srl.; ag tabhairt aird chuí ar íogaireachtaí comhshaoil amhail an comhshaoil uisce glactha, bithéagsúlacht, láithreáin Eorpacha agus caighdeán an aeir áitiúil.
4.5.1.3.1	Glanghnóthachan bithéagsúlachta a chur chun cinn i ngach forbairt phoiblí agus príobháideach nua: A éileamh go gcuirfí isteach ráiteas bonneagair ghlais le haghaidh gach forbartha. Leanúint le saineolas éiceolaíochta a chomhtháthú leis an bpróiseas bainistíochta forbartha lena n-áirítear ag céimeanna réamhphleanála agus iarratais phleanála.	Glanghnóthachan bithéagsúlachta a chur chun cinn i ngach forbairt phoiblí agus príobháideach nua: A cheangal go gcuirfear isteach ráiteas bonneagair ghlais le haghaidh gach forbartha, ag cinntiú go ndéantar machnamh cuí ar riachtanais chosanta comhshaoil le linn phleanáil an bhonneagair ghlais. Leanúint le saineolas éiceolaíochta a chomhtháthú leis an bpróiseas bainistíochta forbartha lena n-áirítear ag céimeanna réamhphleanála agus iarratais phleanála.
4.5.1.3.2	Leanúint ar aghaidh le saineolas éiceolaíoch agus cosaintí bithéagsúlachta a chomhtháthú trí bhearta déanta áite i bhforbairt agus i mbainistíocht tionscadal poiblí lena n-áirítear tithíocht, bonneagar iompair agus tionscadail an fhearainn phoiblí srl.	Leanúint ar aghaidh le saineolas éiceolaíoch agus cosaintí bithéagsúlachta a chomhtháthú trí bhearta déanta áite i bhforbairt agus i mbainistíocht tionscadal poiblí lena n-áirítear tithíocht, bonneagar iompair agus tionscadail an fhearainn phoiblí srl.; ag tabhairt aird chuí ar íogaireachtaí comhshaoil amhail an comhshaoil uisce glactha, bithéagsúlacht, láithreáin Eorpacha agus caighdeán an aeir áitiúil.
4.5.1.4.2	Tabhairt faoi athbhreithniú ar eastáit tithíochta atá faoi úinéireacht na comhairle cheana féin chun tacú le cónaitheoirí limistéir a aithint atá oiriúnach chun bearta cosanta bithéagsúlachta a iarfheistiú de réir an chleachtais is fearr (m.sh. cur crann, móinéir bláthanna fiáine, criosanna na bpailneoirí srl.).	Tabhairt faoi athbhreithniú ar eastáit tithíochta atá faoi úinéireacht na comhairle cheana féin chun tacú le cónaitheoirí limistéir a aithint atá oiriúnach chun bearta cosanta bithéagsúlachta a iarfheistiú de réir an chleachtais is fearr (m.sh. cur crann dúchasach, móinéir bláthanna fiáine, criosanna na bpailneoirí srl.).
4.5.1.4.3	Réimse píolótaí féideartha a shainaitheint chun bearta inbhuanaithe a léiriú lena n-áirítear CIDU nádúr-bhuanaithe; agus scéim píolótach a dhéanamh ar dhearadh bithéagsúlachta agus aeráide d'fhorbairtí tithíochta sóisialta faoi stiúir na Comhairle le bearta amhail díonta glasa, ballaí glasa, CIDU bogaigh agus locháin, carrchlós glas, boscaí neadaithe ar aghaidheanna, tailte féaraigh, agus toir agus crainn atá neamhdhíobhálach don fhiadhúlra i spásanna oscailte.	Réimse píolótaí féideartha a shainaitheint chun bearta inbhuanaithe a léiriú lena n-áirítear CIDU nádúr-bhuanaithe; agus scéim píolótach a dhéanamh ar dhearadh bithéagsúlachta agus aeráide d'fhorbairtí tithíochta sóisialta faoi stiúir na Comhairle le bearta amhail díonta glasa, ballaí glasa, CIDU bogaigh agus locháin, carrchlós glas, boscaí neadaithe ar aghaidheanna, tailte féaraigh, agus toir agus crainn dúchasach atá neamhdhíobhálach don fhiadhúlra i spásanna oscailte; ag tabhairt aird chuí ar íogaireachtaí comhshaoil amhail an timpeallacht uisce glactha, bithéagsúlacht, láithreáin Eorpacha, cáilíocht an aeir áitiúil srl.

Uimhir thagartha gnímh an PGAÚÁ	Gníomh an PGAÚÁ	Beart Maolaithe
4.5.2.1.3	Oibriú le comhpháirtithe LAWPRO, Uisce Éireann, srl. chun tionchar gabhdóirí criticiúla agus leochaileacha a aithint de réir an Phlean Bainistíochta Abhantraí agus an Chreat-Treoir Uisce agus cabhrú le feabhsú cháilíocht uisce abhann agus tionscadail athchóirithe.	Oibriú le comhpháirtithe LAWPRO, Uisce Éireann, srl. chun tionchar gabhdóirí criticiúla agus leochaileacha a aithint de réir an Phlean Bainistíochta Abhantraí agus an Chreat-Treoir Uisce agus cabhrú le feabhsú cháilíocht uisce abhann agus tionscadail athchóirithe, agus ag an am céanna an gá atá le breithniú a dhéanamh ar cheanglais um chosaint an chomhshaoil a chur chun cinn le linn na dtionscadal sin.
4.5.2.1.4	Bainistiú tuilte nádúrtha a úsáid nuair is indéanta agus inmharthana ó thaobh airgeadais de.	Bainistiú tuilte nádúrtha a úsáid nuair is indéanta agus inmharthana ó thaobh airgeadais de; ag tabhairt aird chuí a thabhairt ar an ngá íogaireachtaí comhshaoil a chur chun cinn ag na súimh seo, lena n-áirítear cáilíocht uisce, bithéagsúlacht, láithreáin Eorpacha, conairí bruachánacha agus éiceolaíocht uisceach.
4.5.2.3.1	Le comhpháirtithe, tabhairt faoi Mheasúnú Leochaileachta Cósta ar chósta Chorcaí chun measúnú a dhéanamh ar an tionchar a bhíonn ag ardú leibhéal na farraige ar athrú cladaigh ar Imlíne Chósta Chorcaí, chun eolas a chur ar bhainistíocht chrios cósta chomhtháite agus chun limistéir le riachtanais ar leith a shainiú, agus chun aghaidh a thabhairt ar chreimeadh cósta agus chun tuilte cósta a chur i bhfeidhm. tosaíocht a thabhairt do ghníomhaíochtaí oiriúnaithe atá bunaithe ar éiceachórais.	Le comhpháirtithe, tabhairt faoi Mheasúnú Leochaileachta Cósta ar chósta Chorcaí chun measúnú a dhéanamh ar an tionchar a bhíonn ag ardú leibhéal na farraige ar athrú cladaigh ar Imlíne Chósta Chorcaí, chun eolas a chur ar bhainistíocht chrios cósta chomhtháite agus chun limistéir le riachtanais ar leith a shainiú, agus chun aghaidh a thabhairt ar chreimeadh cósta agus chun tuilte cósta a chur i bhfeidhm. tosaíocht a thabhairt do ghníomhaíochtaí oiriúnaithe atá bunaithe ar éiceachórais; ag tabhairt aird chuí ar íogaireachtaí comhshaoil amhail láithreáin Eorpacha agus bithéagsúlacht.
4.5.2.3.4	I gcomhar le páirtithe leasmhara, bearta oiriúnaithe aeráide a shainiú don bhonneagar cósta agus cosaintí gaolmhara, agus bain úsáid as bainistíocht nádúrtha cósta nuair is indéanta agus inmharthana ó thaobh airgeadais de.	I gcomhar le páirtithe leasmhara, bearta oiriúnaithe aeráide a shainiú don bhonneagar cósta agus cosaintí gaolmhara, agus bain úsáid as bainistíocht nádúrtha cósta nuair is indéanta agus inmharthana ó thaobh airgeadais de; ag tabhairt aird chuí ar íogaireachtaí comhshaoil amhail láithreáin Eorpacha agus bithéagsúlacht.
4.5.3.1.1	Plean Oidhreachta a chur i bhfeidhm maidir le gach gné de chaomhnú, feasacht agus taifeadh gach gné den oidhrecht (tógtha, nádúrtha, cultúrtha) ag cinntiú go dtabharfar aird ar athrú aeráide.	Plean Oidhreachta a chur i bhfeidhm maidir le gach gné de chaomhnú, feasacht agus taifeadh gach gné den oidhrecht (tógtha, nádúrtha, cultúrtha) ag cinntiú go dtabharfar aird ar athrú aeráide mar aon le agus breithnithe um chosaint an chomhshaoil, lena n-áirítear riachtanais chaomhnaithe oidhreachta.
4.5.3.1.2	Athléimneacht aeráide a ionchorprú trí scéim Infheistíochta san Oidhrecht Thógtha, Ciste Struchtúr Stairiúil agus aon chistí ábhartha eile a tugadh isteach.	Athléimneacht aeráide a ionchorprú trí scéim Infheistíochta san Oidhrecht Thógtha, Ciste Struchtúr Stairiúil agus aon chistí ábhartha eile a tugadh isteach; agus le haird chuí a thabhairt ar chúinsí cosanta comhshaoil, lena n-áirítear riachtanais caomhnaithe oidhreachta.
4.5.4.1.1	Tacú le spriocanna coillteoireachta eanála agus náisiúnta chun athrú aeráide a mhaolú agus tionscnaimh bhainistíochta foraoise inbhuanaithe a chur chun cinn.	Tacú le spriocanna coillteoireachta eanála agus náisiúnta chun athrú aeráide a mhaolú agus tionscnaimh bhainistíochta foraoise inbhuanaithe a chur chun cinn; agus aird chuí á thabhairt ar íogaireachtaí comhshaoil amhail láithreáin Eorpacha, cáilíocht uisce agus bithéagsúlacht.

Uimhir thagartha gnímh an PGAÚÁ	Gníomh an PGAÚÁ	Beart Maolaithe
4.5.4.1.2	Straitéis Crainn a fhorbairt chun creat a chur ar fáil le haghaidh pleanáil, cosaint, plandáil agus bainistiú na gcrann agus na gcoillearnach a bhfuil Comhairle Contae Chorcaí freagrach as, lena gcinnteofar béim ar chrainn dhúchasacha.	Straitéis Crainn a fhorbairt chun creat a chur ar fáil le haghaidh pleanáil, cosaint, plandáil agus bainistiú na gcrann agus na gcoillearnach a bhfuil Comhairle Contae Chorcaí freagrach as, lena gcinnteofar béim ar chrainn dhúchasacha agus aird chuí á tabhairt ar íogaireachtaí comhshaoil amhail suíomhanna Eorpacha agus an bhithéagsúlacht.
4.5.4.1.5	Tacú le cur i bhfeidhm na Straitéise Náisiúnta um Thailte Móna.	Tacú le cur i bhfeidhm na Straitéise Náisiúnta um Thailte Móna; agus an gá le riachtanais chosanta comhshaoil a mheas le linn tionscadal den sórt sin.
4.5.4.1.6	Cur i bhfeidhm Beartas an Phlean Forbartha Contae a fhéachann le glanghnóthachan a bhaint amach i mbonneagar glas trí shócmhainní reatha a chosaint agus a fheabhsú agus bonneagar glas nua a sholáthar.	Cur i bhfeidhm Beartas an Phlean Forbartha Contae a fhéachann le glanghnóthachan a bhaint amach i mbonneagar glas trí shócmhainní reatha a chosaint agus a fheabhsú agus bonneagar glas nua a sholáthar; ag tabhairt aird chuí ar íogaireachtaí comhshaoil amhail an timpeallacht uisce glactha, bithéagsúlacht, láithreáin Eorpacha, agus cáilíocht an aeir áitiúil.
4.5.5.1.1	Spreagadh a thabhairt do chur chun cinn cleachtais úsáide talún inbhuanaithe agus réitigh nádúr-bhunaithe do bhainistiú acmhainní uisce agus tuilte ar féidir leo athléimneacht an phobail a fheabhsú trí chosaintí nádúrtha tuilte a sholáthar, oiriúnú aeráide a chur chun cinn.	Spreagadh a thabhairt do chur chun cinn cleachtais úsáide talún inbhuanaithe agus réitigh nádúr-bhunaithe do bhainistiú acmhainní uisce agus tuilte ar féidir leo athléimneacht an phobail a fheabhsú trí chosaintí nádúrtha tuilte a sholáthar, oiriúnú aeráide a chur chun cinn, aird chuí a thabhairt ar íogaireachtaí comhshaoil, lena n-áirítear Bithéagsúlacht, Láithreáin Eorpacha, cáilíocht uisce agus gabhdóirí íogaire daonna.
4.5.5.1.2	Promhadh don tothchaí a chur chun cinn i ndearadh agus i bpleanáil forbartha nua chun tionchair fhéideartha an athraithe aeráide a mheas go hiomlán agus an gá atá le bearta chun athléimneacht na forbartha i leith aon tionchair den sórt sin a mhéadú.	Promhadh don tothchaí a chur chun cinn i ndearadh agus i bpleanáil forbartha nua chun tionchair fhéideartha an athraithe aeráide a mheas go hiomlán agus an gá atá le bearta chun athléimneacht na forbartha i leith aon tionchair den sórt sin a mhéadú; aird chuí a thabhairt ar íogaireachtaí comhshaoil, lena n-áirítear Bithéagsúlacht, Láithreáin Eorpacha, cáilíocht uisce agus gabhdóirí íogaire daonna.
4.6.1.1.7	Oibriú le páirtithe leasmhara eile chun Contae Chorcaí a chur chun cinn agus tacú leis mar cheann scríbe turasóireachta inbhuanaithe	Oibriú le páirtithe leasmhara eile chun Contae Chorcaí a chur chun cinn agus tacú leis mar cheann scríbe turasóireachta inbhuanaithe; agus aird chuí a thabhairt ar íogaireachtaí lena n-áirítear bithéagsúlacht agus láithreáin Eorpacha.
4.6.1.1.10	Déan iniúchadh ar shamhlacha nialasacha/isealcharbóin chun earraí a iompar i gContae Chorcaí m.sh. úsáid scéimeanna fruilithe lastais.	Déan iniúchadh ar shamhlacha nialasacha/isealcharbóin chun earraí a iompar i gContae Chorcaí m.sh. úsáid scéimeanna fruilithe lastais, agus a chinntiú go dtugtar aird chuí ar inbhuanaitheacht agus ar thionchair ionchasacha saolré modhanna eile iompair.
4.6.1.3.5	Eolas a sholáthar agus feasacht a ardú d'fhiontair Chontae Chorcaí agus do ghrúpaí gnó chun tacaíochtaí a chur chun cinn chun tabhairt faoi iarfheistiú, éifeachtúlacht fuinnimh agus suiteáil fuinnimh in-athnuaite ar fhoirgnimh thráchtála.	Eolas a sholáthar agus feasacht a ardú d'fhiontair Chontae Chorcaí agus do ghrúpaí gnó chun tacaíochtaí a chur chun cinn chun tabhairt faoi iarfheistiú, éifeachtúlacht fuinnimh agus suiteáil fuinnimh in-athnuaite ar fhoirgnimh thráchtála; agus an gá le riachtanais chosanta comhshaoil a mheas le linn tionscadal fuinnimh den sórt sin.

Uimhir thagartha gnímh an PGAÚÁ	Gníomh an PGAÚÁ	Beart Maolaithe
4.6.1.5.5	Oibriú i gcomhpháirtíocht le feirmeoirí chun cleachtais agus bonneagar a fheabhsú.	Oibriú i gcomhpháirtíocht le feirmeoirí chun cleachtais agus bonneagar a fheabhsú, agus an gá atá le fiontair feirmeoireachta a chur chun cinn chun riachtanais ábhartha pleanála agus cosanta comhshaoil a mheas.
4.7.1.2.1	Tionscadail Taistil Gníomhacha a fhorbairt ar fud an chontae ar féidir leo an t-athrú iompair is mó a sheachadadh.	Tionscadail taistil ghníomhacha a fhorbairt ar fud an chontae ar féidir leo an t-athrú iompair is mó a sheachadadh, agus aird chuí a thabhairt ar íogaireachtaí comhshaoil amhail an timpeallacht uisce glactha, bithéagsúlacht, láithreáin Eorpacha agus cáilíocht an aeir áitiúil agus deiseanna chun réitigh bunaithe ar an dúlra a chur chun cinn.
4.7.1.2.2	Feabhsuithe pleanáilte bóithre forbartha uirbhig chun gnéithe taistil ghníomhacha a ionchorprú mar is cuí.	Gnéithe taistil ghníomhacha le measúnú agus le cur san áireamh más cuí i bhforbairtí uirbeacha pleanáilte / feabhsúcháin bóithre srl, agus aird chuí a thabhairt ar íogaireachtaí comhshaoil amhail an timpeallacht uisce glactha, bithéagsúlacht, láithreáin Eorpacha agus cáilíocht an aeir áitiúil agus deiseanna chun réitigh bunaithe ar an dúlra a chur chun cinn.
4.7.1.2.3	Leanúint le forbairt leanúnach ar Ghlasbhealaí, cosúil leis an nGlasbhealach Mhainistir na Corann - Eochail.	Leanúint le forbairt leanúnach ar Ghlasbhealaí, cosúil leis an nGlasbhealach Mhainistir na Corann - Eochail, agus aird chuí a thabhairt ar íogaireachtaí comhshaoil amhail an timpeallacht uisce glactha, bithéagsúlacht, láithreáin Eorpacha agus cáilíocht an aeir áitiúil agus deiseanna chun réitigh bunaithe ar an dúlra a chur chun cinn.
4.7.1.2.5	Oibriú le húdarais ábhartha chun “Bealach sábháilte chuig scoileanna” a fhorbairt.	Oibriú le húdarais ábhartha chun “Bealach sábháilte chuig scoileanna” a fhorbairt, agus aird chuí a thabhairt ar íogaireachtaí comhshaoil amhail an timpeallacht uisce glactha, bithéagsúlacht, láithreáin Eorpacha agus cáilíocht an aeir áitiúil agus deiseanna chun réitigh bunaithe ar an dúlra a chur chun cinn.
4.7.1.3.2	Fás daonra agus fostaíochta a ailíniú trí úsáid talún agus pleanáil iompair a chomhtháthú.	Fás daonra agus fostaíochta a ailíniú trí úsáid talún agus pleanáil iompair a chomhtháthú; ag tabhairt aird chuí ar íogaireachtaí comhshaoil amhail an comhshaoil uisce glactha, bithéagsúlacht, láithreáin Eorpacha agus caighdeán an aeir áitiúil.
4.7.1.4.1	Oibriú leis na geallsealbhoirí cuí chun an gréasán Náisiúnta luchtaithe FL a fhorbairt laistigh de Chontae Chorcaí.	Oibriú leis na geallsealbhoirí cuí chun an gréasán Náisiúnta luchtaithe FL a fhorbairt laistigh de Chontae Chorcaí, agus an gá le riachtanais chosanta comhshaoil agus rochtain míchumais a mheas le linn tionscadal den sórt sin.
4.7.1.4.2	Dul i dteagmháil le BSL chun réimsí a aithint inar féidir le bonneagar an líonra leictreachais tacú le luchtú FL.	Dul i dteagmháil le BSL chun réimsí a aithint inar féidir le bonneagar an líonra leictreachais tacú le luchtú FL, agus an gá le riachtanais chosanta comhshaoil a mheas le linn tionscadal bonneagair tacaithe.
4.7.1.4.4	Úsáid na bhfeithiclí leictreacha a chur chun cinn trí cheanglais maidir le pointí muirir r-fheithiclí a sholáthar in iarratais phleanála.	Úsáid na bhfeithiclí leictreacha a chur chun cinn trí cheanglais maidir le pointí muirir r-fheithiclí a sholáthar in iarratais phleanála, agus an gá le riachtanais chosanta comhshaoil agus rochtain míchumais a mheas le linn tionscadal den sórt sin.

Uimhir thagartha gnímh an PGAÚÁ	Gníomh an PGAÚÁ	Beart Maolaithe
4.7.1.4.5	Úsáid breoslaí astaíochtaí ísle a chur chun cinn.	Úsáid breoslaí astaíochtaí ísle a fhoinsítear go hinbhuanaithe a chur chun cinn.
4.9.1.1.5	Oibriú le páirtithe leasmhara chun Rialachán 28 ar úsáid critéar deireadh dramhaíola a leathnú	Oibriú le páirtithe leasmhara chun Rialachán 28 ar úsáid critéar deireadh dramhaíola a leathnú gcomhréir le forálacha an Achta um Bainistiú Dramhaíola.
4.9.1.1.6	Tacaíocht agus aitheantas a thabhairt do Rialachán 27 trí tháirgí a rialú le diúscairt dramhaíola a laghdú.	Tacaíocht agus aitheantas a thabhairt do Rialachán 27 trí tháirgí a rialú le diúscairt dramhaíola a laghdú i gcomhréir le forálacha an Achta um Bainistiú Dramhaíola.
4.9.1.3.1	Bainistiú ar láithreáin líonta talún dúnta chun astaíochtaí a íoslaghdú	Bainistiú ar láithreáin líonta talún dúnta chun astaíochtaí a íoslaghdú, agus comhlíonadh na gceanglas maidir le cosaint an chomhshaoil a bhaineann le láithreáin líonta talún dúnta a chur chun cinn.
4.9.1.3.2	Oibriú le páirtithe leasmhara chun láithreáin líonta talún stairiúla a fheabhsú agus a bhainistiú.	Oibriú le páirtithe leasmhara chun láithreáin líonta talún stairiúla a fheabhsú agus a bhainistiú, agus comhlíonadh na gceanglas maidir le cosaint an chomhshaoil a bhaineann le láithreáin líonta talún dúnta a chur chun cinn.
4.9.1.3.3	Oibriú le páirtithe leasmhara chun astuithe ó chóireáil láisteáit a laghdú.	Oibriú le páirtithe leasmhara chun astuithe ó chóireáil láisteáit a laghdú, agus aird chuí a thabhairt ar chúinsí pleanála agus cosanta comhshaoil.
4.9.1.4.1	Láithreáin fiontas cathartha a chur chun cinn mar mhalairt ar bhailiú ó cholbha an bhóthair chun dramhaíl a dhiúscairt i gceart.	Láithreáin fhóntas cathartha a chur chun cinn mar mhalairt ar bhailiú ó cholbha an bhóthair chun dramhaíl a dhiúscairt i gceart, ag tabhairt aird chuí ar chúrsaí pleanála agus cosanta comhshaoil/núis maidir leis an láithreán sin.
4.9.1.4.2	Bainc beir leat a chur chun cinn chun coimeádán gloine agus cannaí bia a dhiúscairt.	Bainc beir leat a chur chun cinn chun coimeádán gloine agus cannaí bia a dhiúscairt, ag tabhairt aird chuí ar chúrsaí pleanála agus cosanta comhshaoil/núis maidir leis an láithreán sin.
4.8.1.1.1	Tacú le tionscadail inbhuanaithe fuinnimh gaoithe amach ón gcósta ag láithreacha agus scálaí oiriúnacha & le forbairt bonneagair ghaolmhar ag calafoirt chun na forbairtí seo a éascú de réir an TFP.	Tacú le tionscadail inbhuanaithe fuinnimh gaoithe amach ón gcósta ag láithreacha agus scálaí oiriúnacha & le forbairt bonneagair ghaolmhar ag calafoirt chun na forbairtí seo a éascú de réir an TFP, agus an gá le riachtanais chosanta comhshaoil a mheas ag tús agus le linn tionscadal den sórt sin.
4.8.1.1.2	Giniúint fuinnimh in-athnuaite, stóráil agus bonneagair dailte a chur chun cinn de réir an TFP laistigh den chontae.	Giniúint fuinnimh in-athnuaite, stóráil agus bonneagair dailte a chur chun cinn de réir an TFP laistigh den chontae, agus an gá le riachtanais chosanta comhshaoil a mheas ag tús agus le linn tionscadal den sórt sin.
4.8.1.2.1	Deiseanna a fhiosrú chun téamh ceantair a bhunú chun freastal ar shócmhainní na comhairle lena n-áirítear tithíocht shóisialta sa chontae.	Deiseanna a fhiosrú chun téamh ceantair a bhunú chun freastal ar shócmhainní na comhairle lena n-áirítear tithíocht shóisialta sa chontae, a chinntiú go gcaithfear aird chuí a thabhairt ar chúinsí pleanála agus cosanta comhshaoil.
4.8.1.2.2	Tacú le páirtithe leasmhara ar mian leo córais téimh cheantair a fhorbairt.	Tacú le páirtithe leasmhara ar mian leo córais téimh cheantair a fhorbairt, agus an gá le riachtanais chosanta comhshaoil a mheas ag tús agus le linn tionscadal den sórt sin.
4.8.1.3.1	Tacú le agus cuir i bhfeidhm beartas náisiúnta ar luchtú FL ag láithreacha neamhbhaile.	Tacú le agus cuir i bhfeidhm beartas náisiúnta ar luchtú FL ag láithreacha neamhbhaile. ag tabhairt aird chuí ar íogaireachtaí comhshaoil amhail an comhshaoil uisce glactha, bithéagsúlacht, láithreáin Eorpacha agus caighdeán an aeir áitiúil.
4.8.1.3.2	Dul i dteagmháil le BSL chun réimsí a aithint inar féidir le bonneagair an líonra leictreachais tacú le háiseanna luchtaithe FL.	Dul i dteagmháil le BSL chun réimsí a aithint inar féidir le bonneagair an líonra leictreachais tacú le háiseanna luchtaithe FL, ag tabhairt aird chuí ar íogaireachtaí comhshaoil amhail an comhshaoil uisce glactha, bithéagsúlacht, láithreáin Eorpacha agus caighdeán an aeir áitiúil.

Uimhir thagartha gnímh an PGAÚÁ	Gníomh an PGAÚÁ	Beart Maolaithe
4.8.1.3.3	Beartas maidir le Luchtú FL a fhorbairt agus a chur i bhfeidhm mar chuid de bheartas níos leithne Tógáil i gCúram.	Beartas maidir le Luchtú FL a fhorbairt agus a chur i bhfeidhm mar chuid de bheartas níos leithne Tógáil i gCúram, ag tabhairt aird chuí ar íogaireachtaí comhshaoil amhail an comhshaoil uisce glactha, bithéagsúlacht, láithreáin Eorpacha agus caighdeán an aeir áitiúil.
4.8.3.1.1	Coinneáil agus athúsáid an stoic foirgneamh atá ann cheana a chur chun cinn mar chéad rogha.	Coinneáil agus athúsáid an stoic foirgneamh atá ann cheana a chur chun cinn mar chéad rogha, aird chuí a thabhairt ar íogaireachtaí comhshaoil mar ghabhdóirí daonna áitiúla, láithreáin Eorpacha agus bithéagsúlacht; speicis faoi chosaint, agus an gá atá le struchtúir chosanta a chosaint agus a chaomhnú go cuí, le linn aon oibreacha iarfheistiú.
4.8.3.1.2	Tacú le soláthar faisnéise ar chúnamh deontais do thithe agus do ghnóthaí.	Tacú le soláthar faisnéise ar chúnamh deontais do thithe agus do ghnóthaí, agus an gá le riachtanais chosanta comhshaoil a mheas le linn tionscadal den sórt sin.
4.8.3.1.3	Feabhsuithe éifeachtachtaí fuinnimh d'fhoirgnimh a spreagadh. Comhairle a thabhairt agus oideachas a chur ar ghnólachtaí agus ar chónaitheoirí maidir le héifeachtúlacht fuinnimh.	Feabhsuithe éifeachtachtaí fuinnimh d'fhoirgnimh a spreagadh. Comhairle a thabhairt agus oideachas a chur ar ghnólachtaí agus ar chónaitheoirí maidir le héifeachtúlacht fuinnimh, agus an gá atá le tionscadail a chur chun cinn chun cloí le critéir ábhartha um chosaint an chomhshaoil maidir le beartas pleanála.
4.8.3.3.1	Tacú le soláthar faisnéise ar chúnamh deontais do ghiniúint in-athnuaite ar an láthair.	Tacú le soláthar faisnéise ar chúnamh deontais do ghiniúint in-athnuaite ar an láthair, agus an gá le riachtanais chosanta comhshaoil a mheas le linn tionscadal den sórt sin.
4.8.3.3.2	Suiteáil giniúna in-athnuaite ar an láthair a spreagadh.	Suiteáil giniúna in-athnuaite ar an láthair a spreagadh, agus an gá le riachtanais chosanta comhshaoil a mheas le linn tionscadal den sort sin.
4.8.4.1.1	Éiteas dearaidh a fhorbairt a bhreithníonn gníomhaíocht aeráide i bhforbairt foirgneamh nua ag Comhairle Contae Chorcaí nó thar a ceann. Breithneoidh an cur chuige seo raon roghanna dearaidh lena n-áirítear, ach gan a bheith teoranta d'úsáid ábhar ísealcharbóin, insliú fabraice foirgnimh, díonta glasa, fhótavoltacha gréine, agus baint uisce báistí, ag cur san áireamh beartas an rialtais, caighdeán dearaidh agus treoirlínte.	Éiteas dearaidh a fhorbairt a bhreithníonn gníomhaíocht aeráide i bhforbairt foirgneamh nua ag Comhairle Contae Chorcaí nó thar a ceann. Breithneoidh an cur chuige seo raon roghanna dearaidh lena n-áirítear, ach gan a bheith teoranta d'úsáid ábhar ísealcharbóin, insliú fabraice foirgnimh, díonta glasa, fhótavoltacha gréine, agus baint uisce báistí, ag cur san áireamh beartas an rialtais, caighdeán dearaidh agus treoirlínte. Cuirfidh an t-éiteas dearaidh tacaíocht chuí ar chomh-shochair gníomhaíochta aeráide agus ar riachtanais um chosaint an chomhshaoil.
4.8.4.1.2	Clár maoinithe bliantúil a ullmhú agus a chur i bhfeidhm le haghaidh iarfheistiú domhainfhuinnimh ar stoc tithíochta reatha na Comhairle.	Clár maoinithe bliantúil a ullmhú agus a chur i bhfeidhm le haghaidh iarfheistiú domhainfhuinnimh ar stoc tithíochta reatha na Comhairle, le haird chuí a thabhairt ar íogaireachtaí comhshaoil mar ghabhdóirí daonna áitiúla, láithreáin Eorpacha agus bithéagsúlacht; speicis faoi chosaint, agus an gá atá le struchtúir chosanta a chosaint agus a chaomhnú go cuí, le linn aon oibreacha iarfheistiú.
4.8.4.1.3	Deireadh a chur le gach córas téimh breosla iontaise faoi 2030.	Deireadh a chur le gach córas téimh breosla iontaise faoi 2030, agus aird chuí a thabhairt ar íogaireachtaí comhshaoil mar ghabhdóirí daonna áitiúla, speicis faoi chosaint a bhaineann le foirgnimh den sórt sin, láithreáin Eorpacha agus bithéagsúlacht.
4.8.4.1.4	Gach teach nuafhaighte agus tithe folamh a athchóiriú chuig rátáil fuinnimh B2 íosta, agus gach foinsé teasa breosla iontaise bainte.	Gach teach nuafhaighte agus tithe folamh a athchóiriú chuig rátáil fuinnimh B2 íosta, agus gach foinsé teasa breosla iontaise bainte, agus aird chuí a thabhairt ar íogaireachtaí comhshaoil mar speicis chosanta a bhaineann le foirgnimh den sórt sin, láithreáin Eorpacha agus bithéagsúlacht.
4.8.4.1.6	Tionscadal píolótach iarfheistithe um shábháil uisce báistí a reáchtáil in eastát tithíochta de chuid na Comhairle atá sa Chrios Dícharbónaithe.	Tionscadal píolótach iarfheistithe um shábháil uisce báistí a reáchtáil in eastát tithíochta de chuid na Comhairle atá sa Chrios Dícharbónaithe, agus a chinntiú go dtugann tionscadail aird chuí ar íogaireachtaí comhshaoil áitiúla amhail an timpeallacht uisce glactha, bithéagsúlacht agus láithreáin Eorpacha.

Uimhir thagartha gnímh an PGAÚÁ	Gníomh an PGAÚÁ	Beart Maolaithe
4.8.4.2.1	Réamhshuiteáil bonneagair faoi thalamh do luchtú FL in eastáit tithíochta sóisialta nua.	Réamhshuiteáil bonneagair faoi thalamh do luchtú FL in eastáit tithíochta sóisialta nua, ag tabhairt aird chuí ar íogaireachtaí comhshaoil amhail an comhshaoil uisce glactha, bithéagsúlacht, láithreáin Eorpacha agus caighdeán an aeir áitiúil.
4.8.4.2.4	Athbhreithniú a dhéanamh ar na heastáit atá ann cheana féin chun láithreacha féideartha a aithint le haghaidh suiteáil pointí luchtaithe FL comhchoiteann agus páirceáil rothar	Athbhreithniú a dhéanamh ar na heastáit atá ann cheana féin chun láithreacha féideartha a aithint le haghaidh suiteáil pointí luchtaithe FL comhchoiteann agus páirceáil rothar, ag tabhairt aird chuí ar íogaireachtaí comhshaoil amhail an comhshaoil uisce glactha, bithéagsúlacht, láithreáin Eorpacha agus cáilíocht an aeir áitiúil.
4.8.5.1.2	Oibriú le pobail chun bearta oiriúnaithe áitiúla a ghlacadh a laghdaíonn tionchar áitiúil aimsire ag cur san áireamh déine, fad agus minicíocht.	Oibriú le pobail chun bearta oiriúnaithe áitiúla a ghlacadh a laghdaíonn tionchar áitiúil aimsire ag cur san áireamh déine, fad agus minicíocht, agus aird chuí á tabhairt ar an ngá atá le réitigh bunaithe ar an dúlra agus Córais Draenála Inbhuanaithe, agus íogaireachtaí comhshaoil, lena n-áirítear cáilíocht uisce, bithéagsúlacht, láithreáin Eorpacha, conairí bruachánacha agus éiceolaíocht uisceach a chur chun cinn.
4.8.5.2.1	CIDU agus cur chuige atá bunaithe ar nádúr a fhorbairt agus a chur i bhfeidhm chun uisce dromchla a bhainistiú agus aibhneacha a chosaint ó thruailleáin i rith chun srutha uisce bóthair agus cur le toirt an uisce a mhoilliú chun tuilte a mhaolú do thionscadail forbartha.	CIDU agus cur chuige atá bunaithe ar nádúr a fhorbairt agus a chur i bhfeidhm chun uisce dromchla a bhainistiú agus aibhneacha a chosaint ó thruailleáin i rith chun srutha uisce bóthair agus cur le toirt an uisce a mhoilliú chun tuilte a mhaolú do thionscadail forbartha. A chinntiú go dtugtar aird chuí ar íogaireachtaí comhshaoil, lena n-áirítear cáilíocht uisce, bithéagsúlacht, láithreáin Eorpacha, conairí bruachánacha agus éiceolaíocht uisceach, le linn aon tionscadal forbartha tacaithe.
4.8.5.2.2	Tabhairt faoi phleanáil bainistíochta uisce báistí do na príomhbhailte go léir. Cabhrú leis an Aonad Polasaí Pleanála plean bainistíochta uisce báistí a fhorbairt do lonnaíochtaí Uirbeacha.	Tabhairt faoi phleanáil bainistíochta uisce báistí do na príomhbhailte go léir. Cabhrú leis an Aonad Polasaí Pleanála plean bainistíochta uisce báistí a fhorbairt do lonnaíochtaí Uirbeacha, agus aird chuí á tabhairt ar an ngá atá le réitigh bunaithe ar an dúlra agus Córais Draenála Inbhuanaithe, agus íogaireachtaí comhshaoil, lena n-áirítear cáilíocht uisce, bithéagsúlacht, láithreáin Eorpacha, conairí bruachánacha agus éiceolaíocht uisceach a chur chun cinn.
4.8.5.2.3	Tacú le rolladh amach na Scéimeanna um Fhóirithint Tuilte sa Chontae, lena n-áirítear iad sin i gcomhpháirtíocht le hOifig na nOibreacha Poiblí, mar a aithníodh sa Chlár um Measúnú agus Bainistiú Riosca Tuile do Dhobharcheantar (MBRTD) agus i Measúnú Straitéiseach Riosca Tuilte an Chontae.	Tacú le rolladh amach na Scéimeanna Faoisimh Tuilte sa Chontae, lena n-áirítear iad siúd i gcomhpháirtíocht le hOifig na nOibreacha Poiblí, mar a aithníodh tríd an gClár um Measúnú agus Bainistiú Riosca Tuile do Dhobharcheantar (MBRTD) agus sa Mheasúnú Straitéiseach Riosca Tuilte sa Chontae, agus aird chuí á tabhairt ar an ngá atá le réitigh bunaithe ar an dúlra agus Córais Draenála Inbhuanaithe a chur chun cinn, agus íogaireachtaí comhshaoil ag na suímh seo, lena n-áirítear cáilíocht uisce, bithéagsúlacht, láithreáin Eorpacha, conairí bruachánacha agus éiceolaíocht uisceach.
4.8.5.3.1	Measúnú a dhéanamh ar bhonneagar droichid ar aon dul leis na tionchair aeráide réamh-mheasta.	Measúnú a dhéanamh ar bhonneagar droichid ar aon dul leis na tionchair aeráide réamh-mheasta, agus aird chuí a thabhairt don ghá le gnáthóga agus speicis agus láithreáin Eorpacha thábhachtacha a chosaint, a chaomhnú agus a fheabhsú go cuí, agus stádas caomhnaithe droichid chosanta.
4.8.5.3.2	Cothabháil bóithre agus athshlánú bóithre réigiúnacha agus áitiúla a dhéanamh de réir an doiciméid threoraigh ar oiriúnú aeráide bóithre réigiúnacha agus áitiúla.	Cothabháil bóithre agus athshlánú bóithre réigiúnacha agus áitiúla a dhéanamh de réir an doiciméid threoraigh ar oiriúnú aeráide bóithre réigiúnacha agus áitiúla, agus aird chuí a thabhairt ar íogaireachtaí comhshaoil, lena n-áirítear cáilíocht uisce, bithéagsúlacht, conairí bruachánacha agus cáilíocht an aeir.

Table 2-3: Bearta Maolaithe Comhshaoil atá Beartaithe – Prionsabail Rialachais Comhshaoil san áireamh sa phlean

<p>Tionscadail um ghníomhú ar son na haeráide a chur chun cinn lena dtabharfar tacaíocht do chomhbhuntaístí comhshaoil agus lena n-uasmhéadófar iad, amhail an bhithéagsúlacht a chosaint agus a fheabhsú; caighdeán an aeir, an uisce nó na hithreach a fheabhsú; nó luach áineasa, taitneamhachta agus oidhreachta cultúrtha a fheabhsú, lena chinntiú go mbainfear amach buntáistí do gach páirtí.</p>
<p>Tacaíocht a thabhairt do thionscadail agus tionscnaimh a bhaineann le gníomhú ar son na haeráide nó iad a éascú chun feabhsuithe ar struchtúr, bainistíocht agus sláinte ithreach a fheabhsú trí charbón orgánach na hithreach a mhéadú - rud a fhágfaidh go mbeidh comhbhuntaístí comhshaoil ann d’fheabhsuithe ar chosaint ar thuilte trí acmhainn coinneála uisce ithreacha a fheabhsú agus tríd an leibhéal ceaptha GCT a bhaineann le feidhmeanna talamhúsáide a mhéadú.</p>
<p>A chinntiú go bpleanálfar agus go gcuirfear i bhfeidhm an fhorbairt ar fad a bhfuil gníomhú ar son na haeráide mar bhun agus taca aici ar bhealach ina ndéanfar plé cuí ar an bhféidearthacht go mbeidh comhbhuntaístí comhshaoil ann, ar thionchair chomhshaoil fhéideartha agus ar riachtanais cosanta comhshaoil.</p>
<p>Déanfar tionscadail cosanta ar thuilte nó oibreacha cothabhála gaolmhara a bhfuil bearta an phlean mar thaca leo ar bhealach ina gcuirfear comhbhuntaístí a bhaineann le gníomhú ar son na haeráide-bithéagsúlacht chun cinn, agus ina dtabharfar aird chuí ar chosaint agus feabhsú gnáthóg agus speiceas atá neamhchoitianta, faoi chosaint nó tábhachtach.</p>
<p>A chinntiú go ndéanfar tionscadail a bhaineann le gníomhú ar son na haeráide ar bhealach ina gcuirfear comhbhuntaístí um ghníomhú ar son na haeráide-oidhreachta cultúrtha chun cinn agus nach ndéanfar dochar neamhúdaraíthe fisiceach do ghnéithe cultúrtha, seandálaíochta nó ailtireachta mar thoradh orthu, ná athrú míchuí ar chomhthéacs gnéithe íogaire den oidhrecht chultúrtha.</p>
<p>A chinntiú go ndéanfar tionscadail a bhaineann le gníomhú ar son na haeráide ar bhealach ina gcuirfear comhbhuntaístí cáilíochta uisce um ghníomhú ar son na haeráide chun cinn, agus atá ag teacht le forálacha na Creat-treorach Uisce agus an Phlean ábhartha um Bainistíocht Abhantraí.</p>
<p>Cur chun cinn tionscadal um ghníomhú ar son na haeráide atá mar thaca ag crainn, fála scean agus gnáthóga eile atá faoi chosaint, amhail bogaigh agus criosanna tuilte a chuireann leis an mbonneagar glas.</p>
<p>Tacú le deiseanna chun nascacht éiceolaíoch gnáthóg agus láithreán neamhainmnithe a fheabhsú agus chun teacht aniar agus feidhmiú foriomlán an éiceachórais a fheabhsú, agus tacaíocht á tabhairt do ghníomhú ar son na haeráide laistigh den chontae.</p>
<p>A chinntiú go ndéanfar na réamhchúraimí is gá i ngach tionscadal lena dtacaíonn an chomhairle chun speicis ionracha a shainiú agus a bhainistiú, i dtaca le speicis i Sceideal III go háirithe.</p>
<p>Tacú le deiseanna chun tacaíocht a thabhairt d’athchóiriú, athshlánú agus cothabháil talún portaigh, agus spriocanna aeráide a bhaint amach trí na bearta aeráide laistigh den phlean a chur i bhfeidhm.</p>

2.2.3 Maolú trí cheisteanna ar caighdeáin bhainistíochta forbartha / chuspóirí cosanta comhshaoil a tháinig ón bPlean Forbartha Contae.

Chomh maith leis na bearta maolaithe comhshaoil atá comhtháite sa PGAÚÁ, déanfaidh na caighdeáin bhainistíochta forbartha agus na bearta cosanta comhshaoil a shainítear sa TFP éifeachtaí comhshaoil ó gach togra forbartha a fhaigheann tacaíocht ón PGAÚÁ a mhaolú. Tá na caighdeáin bhainistíochta forbartha/bearta cosanta comhshaoil sainithe ar mhaithe le pleanáil chuí agus forbairt inbhuanaithe a chinntiú sa Chontae. Rinneadh MSC agus MC ar an TFP chomh maith. Tá an PGAÚÁ ullmhaithe sa dóigh is go raibh sé i dtiúin leis na polasaithe agus na cuspóirí atá sa Phlean Forbartha Contae.

2.3 Measúnacht Chúí

Rinneadh an measúnú comhshaoil don Phlean de réir mhodheolaíocht bunaithe ar Mheasúnú Tionchair Bithéagsúlachta Comhtháite de réir dhoiciméad treorach an GCC dar teideal 'Tuarascáil Deiridh: Measúnú Tionchair Bithéagsúlachta Comhtháite, Próisis MC, MCS agus MTC a shruthlíniú. Treoir maidir le Dea-Chleachtas.' (2012).

D'éascaigh an mhodheolaíocht a úsáideadh comhtháthú na bpróiseas MCS agus MC a bhaineann le measúnú tionchair bithéagsúlachta chun measúnú éifeachtach agus sruthlínithe ar thionchair bhithéagsúlachta a áirithiú. Rinneadh na próisis déanta pleannanna, MCS agus MC - lena n-áirítear scópáil, measúnú bonnlíne, measúnú tionchair agus próisis forbartha beart maolaithe/monatóireachta - i gcomhthráth chun measúnú iomlánaíoch agus iomlán ar thionchair bhithéagsúlachta a éascú. Rinneadh cumarsáid éifeachtach agus comhtháthú éifeachtach eolais agus anailís eolaíochta idir measúnuithe. Leis an anailís agus na conclúidí in MC, cuireadh bonn eolais go cuí faoi MCS.

2.4 Comhairliúchán ar Thuarascáil Comhshaoil MSC

Bhí dréacht-leagan de Thuarascáil Comhshaoil MSC ag gabháil le dréacht-leagan den PGAÚÁ ar taispeáint go poiblí mar chuid den chomhairliúchán poiblí reachtúil a cheanglaítear faoi Airteagal 13 de I.R. Uimh. 435/2004 - Rialacháin na gComhphobal Eorpach ((Measúnacht Timpeallachta ar Phleananna Áirithe agus ar Chláir Áirithe) 2004 Cuireadh dréacht-leagan den Thuarascáil Tionchair Natura (TTN) a soláthraíodh faoin bpróiseas MC don Dréacht-PGAÚÁ leis an Dréacht-PGAÚÁ ar taispeáint go poiblí freisin. Cuireadh Údarás Chomhshaoil, páirtithe leasmhara ábhartha agus baill den phobal ar an eolas faoin Dréacht-PGAÚÁ a bhí á chur ar taispeáint agus faoin deis chun aighneachtaí comhairliúcháin a dhéanamh maidir leis an Dréacht-PGAÚÁ. Cuireadh baill den phobal ar an eolas faoin Dréacht-PGAÚÁ agus faoi na tuarascálacha comhshaoil a ghabhann leis trí fhógra arna fhoilsiú ag an údarás áitiúil ar a shuíomh gréasáin. Cuireadh Údarás Chomhshaoil agus páirtithe leasmhara ar an eolas trí chomhfhreagras fógartha.

Rinne páirtithe éagsúla aighneachtaí comhairliúcháin agus breithnithe ar an Dréacht-PGAÚÁ agus ar thuarascálacha comhshaoil gaolmhara. Tá sonraí ar aighneachtaí a fuarthas i ndáil le saincheisteanna agus doiciméid MSC agus MC, freagairtí ar na haighneachtaí sin, agus aon athruithe a rinneadh ar Thuarascáil Comhshaoil MSC (TC) agus ar dhoiciméid NIR de bhun na n-aighneachtaí sin, le fáil i dTábla 2-4. Rinneadh nuashonrú do dhoiciméadacht MCS agus MC nuair ba chúil tar éis na haighneachtaí comhairliúcháin a fháil agus a chur san áireamh.

Tábla 2-4: Freagairtí ar Aighneachtaí Comhairliúcháin

Comhairlí	Téacs na hAighneachta	Freagairt Mhionsonraithe	Athruithe ar TTN	Athruithe ar TC MSC
Comhordú Iascaigh Mara - an Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara	Tá tionscal bia mara na hÉireann (iascaireacht agus dobharshaothrú) ar cheann de na príomhpháirtithe leasmhara atá ag feidhmiú sa limistéar muirí agus tá ról ríthábhachtach aige maidir le hinbhuanaitheacht ár bpobal cois cósta. Tá os cionn 15,000 duine fostaíthe go díreach agus go hindíreach timpeall ár gcósta. Tá roghanna malartacha fostaíochta agus gníomhaíochtaí eacnamaíocha an-teoranta ag go leor de na pobail sin. Tá sé ríthábhachtach, dá bhrí sin, go n-aithneofar go hiomlán an spleáchas socheacnamaíoch ar an earnáil bia mara agus go gcuirfí san áireamh é in aon phlean Gníomhaithe don Athrú Aeráide. Tá iascaireacht agus slándáil bia ina gcuid lárnach de Bheartas an Rialtais. San Fhís do Bhia 2030, aithnítear ról na bpríomhtháirgeoirí bia agus tugtar meas dó.	Tugtha faoi deara.	Aon cheann	Aon cheann
	Tá an tionscal Bia Mara ag dul trí thréimhse athraithe dheacair, rud atá ag eascairt as iarmhairtí leanúnacha chomhaontú Trádála agus Chomhoibríthe an Aontais Eorpaigh sa Ríocht Aontaithe atá sainiúil agus a imríonn tionchar ar earnáil bia mara na hÉireann. Tá éileamh atá ag méadú de shíor ar an spás muirí ó Fhuinneamh In-athnuaite Amach ón gCósta (ORE), Pleanáil Spásúlachta Muirí, Limistéir Mhuirí faoi Chosaint (LMFCanna), agus bearta comhshaoil eile.	Tugtha faoi deara.	Aon cheann	Aon cheann
	Leanfaidh ár bpobail cois cósta agus ár n-earnálacha muirí le ról suntasach a bheith acu maidir le cur lenár spriocanna aeráide agus leanfar ag dul i gcomhairle leo agus ag tacú leo san aistriú go neodracht carbóin. Leanann an tionscal bia mara, tríd an bPlean Oiriúnaithe Earnála (Plean Oiriúnaithe Earnála um Athrú Aeráide Talmhaíochta, Foraoise agus Bia Mara) agus an Plean bliantúil Gníomhaithe ar son na hAeráide (PCA23) ag tacú le tionscnaimh chun feabhas a chur ar an tuiscint ar ár limistéar muirí agus úsáid inbhuanaithe acmhainní a chinntiú, lena n-áirítear trí thionscnaimh bhithgheilleagair agus chiorclacha. Ní mór na pleananna sin a bhreithniú sa phróiseas MSC.	Breithníodh an Plean Náisiúnta Gníomhaithe ar son na hAeráide (2023) agus na Pleananna Oiriúnaithe Earnála sa Phróiseas MSC. Sainíodh gaol an Phlean le Pleananna agus Cláir ábhartha eile in Aguisín 1 den MSC. Rinneadh measúnú ar éifeachtaí carnacha idirphlean i gCuid 7 den TC MSC.	Aon cheann	Aon cheann

Comhairlí	Téacs na hAighneachta	Freagairt Mhionsonraithe	Athruithe ar TTN	Athruithe ar TC MSC
	<p>Tá Teachtaireacht ón gCoimisiún Eorpach maidir le haistriú fuinnimh na hearnála iascaigh agus dobharshaothraithe ina gcuid dá Phacáiste Beartais Iascaigh a bhreithneofar sa phróiseas MSC freisin. Beartaítear leis sin Comhpháirtíocht Aistrithe Fuinnimh (CAF) a chur ar bun chun treoclár a fhorbairt le haghaidh aistriú fuinnimh na hearnála i dtreo aeráidneodrachta faoi 2050. Leagfar amach sa treoclár riachtanais infheistíochta, tionscnaimh earnála agus cuirfear bonn eolais faoi chinntí beartais leis chun cuidiú leis an aistriú sin a bhaint amach. Ardán ilpháirtithe leasmhara is ea an CAF a bhfuil sé mar aidhm aige comhar, comhroinnt eolais agus idirphlé a chur chun cinn idir páirtithe leasmhara príobháideacha agus poiblí chun an t-aistriú fuinnimh san earnáil iascaigh agus dobharshaothraithe a luathú. Cuideoidh an Chomhpháirtíocht sin le forbairt gníomhaíochtaí idirthréimhseacha amach anseo a mhúnlú d'earnáil bia mara na hÉireann.</p> <p>Ba cheart go gcuimseodh na húdaráis áitiúla céimeanna ábhartha chun tacú le hAistriú Cóir do na hearnálacha iascaigh mhara agus dobharshaothraithe ina bPleananna Gníomhaithe ar son na hAeráide.</p>	<p>Tugadh an bharúil sin faoi deara. Níl sainchúram díreach ag na húdaráis áitiúla in Éirinn maidir leis an earnáil iascaigh agus dobharshaothraithe. Bhí na gníomhaíochtaí a shainítear sa Phlean, áfach, siombóiseach agus comhchuí lena chéile leis an bhfís agus leis na bearta a shainítear sa Teachtaireacht ón gCoimisiún Eorpach maidir le haistriú fuinnimh na hearnála iascaigh agus dobharshaothraithe. A mhéid a leathnaítear sainchúram an údaráis áitiúil, thacaigh an plean le cosaint agus feabhsú na muirthimpeallachta. Leis an ngníomhú ar son na haeráide atá sainithe sa phlean, d'fhéadfaí tairbhí iomadúla gníomhaithe ar son na haeráide a chruthú, agus d'fhéadfaí comhthairbhí a chruthú do na timpeallachtaí uisce agus bithéagsúlachta agus dá réir sin don mhuirthimpeallacht (i.e. caomhnú agus feabhsú na bithéagsúlachta, cosaint cóstaí, cosaint agus feabhsú na cáilíochta uisce etc.).</p>	<p>Rinneadh tagairt don Teachtaireacht ón gCoimisiún Eorpach maidir le haistriú fuinnimh na hearnála iascaigh agus dobharshaothraithe i Roinn 3.4 - <i>Éifeachtaí i gcomhair le Pleananna agus Cláir Eile, agus Aguisín 2 - Gaol le Pleananna agus cláir eile</i>, de réir mar is iomchuí.</p>	<p>Rinneadh tagairt don Teachtaireacht ón gCoimisiún Eorpach maidir le haistriú fuinnimh na hearnála iascaigh agus dobharshaothraithe i Roinn 7.3 - <i>Tionchar Carnach Féideartha an PGAÚÁ i gcomhar le Pleananna agus Tionscadail eile</i>, agus Aguisín, <i>agus Aguisín 1 - Gaol le Pleananna agus cláir eile</i>, de réir mar is iomchuí.</p>
Cian O'Mahony Rannóg MSC An Oifig um Chosaint ar Radaíocht agus Faireachán Comhshaoil An Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil	<p>Ba cheart go gcuideodh an MSC freisin le bealaí a shainithint chun comhthairbhí féideartha na mbearta bhaineann leis an aeráid a uasmhéadú do chaighdeán an aeir, do shláinte an duine, don bithéagsúlacht, don cháilíocht uisce agus do réimsí idirghaolmhara eile (i.e. ar réitigh iad a bhfuil buntáiste ag gach taobh iontu).</p>	<p>Tugtha faoi deara agus aontaithe. Tugadh faoi deara gur sainíodh i dTuarascáil Comhshaoil MSC (TC) Prionsabail um Rialachas Comhshaoil agus moltaí gníomhaithe leasaithe lena chinntiú go n-uasmhéadófaí deiseanna comhthairbhí an ghníomhaithe ar son na haeráide. Cuidíonn bearta maolaithe sainithe éagsúla chun réitigh ar réitigh iad a bhfuil buntáiste ag gach taobh iontu a chur chun cinn.</p>	Aon cheann	Aon cheann
	<p>Molaimid go dtiocfaidh torthaí TC an MSC agus an NIS go hiomlán leis an Plean, lena chinntiú go ndéanfar na moltaí ábhartha a bhreithniú agus a chomhtháthú go hiomlán, de réir mar is cuí.</p>	<p>Tugtha faoi deara agus aontaithe. Comhthátháidh bearta maolaithe comhshaoil i bhfoirm Prionsabal um Rialachas Comhshaoil agus moltaí leasaithe um ghníomhú ar son na haeráide sa Phlean féin.</p>	Aon cheann	Aon cheann

	<p>Údarás Chomhshaoil Faoi na Rialacháin SEA, ba cheart dóibh dul i gcomhairle leo seo a leanas:</p> <ul style="list-style-type: none"> An Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil; An tAire Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreacht; An tAire Comhshaoil, Aeráide agus Cumarsáide; An tAire Talmhaíochta, Bia agus Mara; 	<p>Tugtha faoi deara. Chuathas i gcomhairle le gach Údarás Comhshaoil atá liostaithe mar chuid den phróiseas MSC.</p> <p>Moladh don Chomhairle a dheimhniú go bhfuarthas an aighneacht sin le Cian O' Mahony, mura bhfuil sé sin déanta cheana féin.</p>	Aon cheann	Aon cheann
Comhairlí	Téacs na hAighneachta	Freagairt Mhionsonraithe	Athruithe ar TTN	Athruithe ar TC MSC
	<p>Má bhíonn aon cheist agat nó má bhíonn tuilleadh eolais de dhíth ort maidir leis an aighneacht sin, déan teagmháil liom go díreach ag c.omahony@epa.ie. Bheinn buíoch dá bhféadfá ríomhphost a sheoladh chuig: sea@epa.ie.</p>			
	<p>Achoimre Neamhtheicniúil</p> <p>Ba cheart duit a chinntiú go n-áireofar san Achoimre Neamhtheicniúil an fhaisnéis ábhartha mar a éilítear faoi Sceideal 2 de I.R. Uimh. 434 de 2004, arna leasú.</p>	<p>Glacadh leis gur botún cló a bhí in I.R. Uimh. 434 agus gurbh é I.R. Uimh. 435 a bhí beartaithe aghaidh a thabhairt air leis an ráiteas seo.</p> <p>Tugadh aird ar cheanglais Sceideal 2 de I.R. Uimh 435 faoi deara agus rinneadh leasuithe ar an NTS mar ba chúí.</p>	Aon cheann	Nuashonraíodh an NTS chun an fhaisnéis ábhartha a léiriú mar a cheanglaítear faoi Sceideal 2 de I.R. Uimh 435 de 2004 arna leasú.

	<p>Gaol le pleananna agus cláir eile</p> <p>Aithnímid gur ullmháiodh an Plean agus na príomhphleananna Náisiúnta lena n-áirítear an Plean Náisiúnta Gníomhaithe ar son na hAeráide 2023 á gcur na áireamh. Aithnímid freisin go leagtar amach sa Phlean na príomhphleananna, na cláir agus na beartais a breithníodh agus an MSC á ullmhú.</p> <p>Ba cheart go gcuimseofaí sa Phlean gealltanas go mbeidh sé ailínithe i gcónaí le pleananna agus cláir ardleibhéil, le Treoirlínte, agus le reachtaíocht thar a shaolré. Tá an Plean Gníomhaithe ar son na hAeráide 2024 á ullmhú faoi láthair agus cuirfear tús le hobair ar athbhreithniú ar an gCreat Pleanála Náisiúnta agus ar na Straitéisí Réigiúnacha Spáis agus Eacnamaíochta freisin. Ba cheart aon nuashonruithe ábhartha ar na pleananna/straitéisí sin a chomhtháthú mar is cuí isteach sa Phlean de réir mar is ábhartha agus mar is cuí.</p> <p>Ba cheart go gcuimseofaí sa Phlean gealltanas go ndéanfar measúnú ar ghníomhaíochtaí, bearta nó moltaí nuashonraithe ábhartha ar bith a d'fhéadfadh teacht chun cinn i nuashonruithe ar an bPlean Gníomhaithe ar son na hAeráide (nó ar an gCreat Pleanála Náisiúnta) thar shaolré an Phlean.</p>	<p>Tugtha faoi deara agus aontaithe. Tugadh faoi deara go raibh sé sin mar thagairt don PGAÚÁ agus ní do dhoiciméad TC an MSC nó TTN MC.</p> <p>Moladh don Chomhairle gealltanas a áireamh sa Phlean go mbeadh sé ailínithe i gcónaí le pleananna agus cláir ardleibhéil mura mbeadh sé sin amhlaidh cheana féin.</p> <p>Moladh go gcuimseofaí gealltanas sa Phlean maidir le nuashonruithe ábhartha a bhreithniú agus a chomhtháthú go hiomchuí sa Phlean Gníomhaithe ar son na hAeráide agus sa Chreat Pleanála Náisiúnta thar shaolré an Phlean.</p>	<p>Aon cheann</p>	<p>Aon cheann</p>
--	--	---	-------------------	-------------------

Comhairlí	Téacs na hAighneachta	Freagairt Mhionsonraithe	Athruithe ar TTN	Athruithe ar TC MSC
	<p>Cuspóirí Straitéiseacha Comhshaoil</p> <p>Molaimid, agus cuspóirí straitéiseacha comhshaoil á mbreithniú, gur chóir go mbeadh siad ag teacht, nuair is féidir, leis an bplean atá á ullmhú, seachas cuspóirí comhshaoil níos cineálaí a úsáid. Beidh sé sin ina chuidiú le bearta níos sainiúla monatóireachta agus maolaithe a bhreithniú, nuair is gá.</p>	<p>Tugtha faoi deara. Na Cuspóirí Straitéiseacha Comhshaoil a sainíodh, sainíodh go han-sonrach iad chun teacht leis na téamaí, na spriocanna, na cuspóirí agus leis an ngníomhú ar son na haeráide atá sa phlean agus i bhfianaise na n-iarmhairtí comhshaoil féideartha a bhaineann le feidhmiú an Phlean.</p>	Aon cheann	Aon cheann
	<p>Roghanna Malartacha</p> <p>Tugaimid faoi deara na roghanna malartacha a breithníodh sa MSC agus admháimid an rogha ab fhearr a roghnaíodh.</p>	<p>Tugtha faoi deara.</p>	Aon cheann	Aon cheann
	<p>Bearta Maolaithe</p> <p>Sa chás gur sainithníodh tionchair shuntasacha dhóchúlá a d'fhéadfadh a bheith ann, ba cheart duit bearta maolaithe cuí a sholáthar chun iad sin a sheachaint nó a íoslaghdú. Ba cheart duit a chinntiú freisin go bhfuil gealltanais shoiléire sa Phlean chun na bearta maolaithe ábhartha a chur chun feidhme.</p>	<p>Moladh sa MSC a soláthraíodh sraith bearta maolaithe mar fhreagra ar ghníomhú ar son na haeráide a mheastar go bhféadfadh éifeachtaí suntasacha comhshaoil a bheith ag baint leo.</p> <p>Sainíodh Prionsabail um Rialachas Comhshaoil chun críche bonn a chur faoin ngníomhú sainithe ar son na haeráide agus iad a chumadh. Tabharfaidh an t-údarás áitiúil faoi gach gníomhaíocht agus forbairt atá tacaíte ag an ngníomhú sainiúil ar son na haeráide, nó beidh tionchar acu orthu, de réir mar is cuí, de réir na bPrionsabal sin um Rialachas Comhshaoil.</p> <p>Baineadh maolú amach freisin trí bhreithnithe comhshaoil a chomhtháthú sa ghníomhú sainithe ar son na haeráide don PGAÚÁ.</p> <p>Comhtháthaíodh na bearta maolaithe sin isteach sna PGAÚÁna go hiomlán.</p> <p>I gCuid 8 de TC an MSC, soláthraíodh sonraí iomlána faoi na bearta maolaithe comhshaoil sin.</p> <p>Moladh go mbeadh gealltanais soiléir sa Phlean go gcuirfí na bearta maolaithe sin chun feidhme, mura raibh sé sin amhlaidh cheana.</p>	Aon cheann	Aon cheann

Comhairlí	Téacs na hAighneachta	Freagairt Mhionsonraithe	Athruithe ar TTN	Athruithe ar TC MSC
	<p>Monatóireacht, Chur chun Feidhme agus Tuairisciú</p> <p>Ba cheart go mbeadh an Clár Monatóireachta solúbtha chun saincheistanna comhshaoil sonracha agus éifeachtaí diúltacha gan choinne a chur san áireamh, i gcás go dtiocfadh siad chun cinn. Ba cheart breithniú leis ar an bhféidearthacht go mbeadh éifeachtaí charnacha ann agus ba chóir go ndéileálfai leis sin leis. Ba cheart breithniú ar mhonatóireacht a dhéanamh ar éifeachtaí dearfacha agus diúltacha araon. Ba cheart go leagfaí amach sa chlár monatóireachta na foinsí éagsúla sonraí, na minicíochtaí agus freagrachtaí na monatóireachta.</p> <p>Má shaináithnítear leis an monatóireacht drochthionchair le linn chur chun feidhme an Phlean, ba chóir duit a chinntiú go nglacfar gníomh feabhais oiriúnach agus éifeachtach.</p> <p>Tá treoir maidir le monatóireacht a bhaineann le MSC le fáil ar shuíomh gréasáin an GCC ag 06695-EPA-SEA-Statements-and-Monitoring-Report.pdf</p>	<p>Bhí an Clár Monatóireachta MSC a bunaíodh don PGAÚÁ san áireamh i TC an MSC. Forbraíodh an clár monatóireachta sin de réir threoirlínte an GCC dar teideal <i>'Treoir maidir le Ráitis agus Monatóireacht MSC'</i> (2020).</p> <p>Bhí an clár monatóireachta ilghnéitheach, leathan ó thaobh raon feidhme de agus dearadh é chun cur chuige solúbtha agus oiriúnaitheach maidir le monatóireacht MSC le linn chur chun feidhme an Phlean a éascú.</p> <p>Dearadh an clár monatóireachta chun éifeachtaí carnacha a d'fhéadfadh teacht chun cinn mar gheall ar chur chun feidhme an Phlean a thomhas go bunúsach.</p> <p>Breithníodh sa phlean seo éifeachtaí dearfacha agus diúltacha, de réir an ráitis seo a leanas ó théacs an MSC:</p> <p><i>'I gcás ina saináithnítear leis an monatóireacht go bhfuil éifeacht dhiúltach shuntasach ar an gcomhshaoil ag cur chun feidhme an PGAÚÁ, ba cheart athbhreithniú cuimsitheach a dhéanamh ar an PGAÚÁ agus ba cheart an PGAÚÁ a thabhairt cothrom le dáta ar bhealach lena maolófar na héifeachtaí comhshaoil sin go sásúil (i.e., trí bhearta maolaithe comhshaoil breise a ghlacadh). Mar an gcéanna, i gcás ina léirítear le monatóireacht nach bhfuil na héifeachtaí dearfacha comhshaoil féideartha i ndáil le cur chun feidhme PGAÚÁ á gcur i gcrích go leordhóthanach, ba cheart an PGAÚÁ a athbhreithniú agus a nuashonrú ar bhealach a thacaíonn le cur i gcrích na n-éifeachtaí dearfacha comhshaoil go léir, agus aird á tabhairt ar an bhfís fhoriomlán agus ar chuspóirí ardléibhéil an phlean.'</i></p> <p>Tugadh faoi deara, áfach, gur ann do dheiseanna breise maidir le monatóireacht a dhéanamh ar na héifeachtaí dearfacha comhshaoil a bhaineann le gníomhú sainithe ar son na haeráide – maidir le SEOnna PHH1, L1, AQN2, TR1. Tugadh clár monatóireachta MSC cothrom le dáta lena chinntiú go n-éascófar leis na SEOnna PHH1, L1, AQN2, TR1 an mhonatóireacht ar éifeachtaí dearfacha a eascraíonn as feidhmiú an phlean, nuair is cuí.</p>	<p>Aon cheann</p>	<p>Tugadh clár monatóireachta MSC cothrom le dáta lena chinntiú go n-éascófar leis na SEOnna PHH1, L1, AQN2, TR1 an mhonatóireacht ar éifeachtaí dearfacha a eascraíonn as feidhmiú an phlean, nuair is cuí.</p> <p>Cuireadh sonraí breise maidir le foinsí sonraí an chláir monatóireachta ar fáil.</p>

Comhairlí	Téacs na hAighneachta	Freagairt Mhionsonraithe	Athruithe ar TTN	Athruithe ar TC MSC
		<p>Áiríodh sa chláir monatóireachta sonraí ar na táscairí, na spriocanna agus na foinsí sonraí atá le húsáid chun monatóireacht a dhéanamh ar dhul chun cinn agus é a thomhas. Cuireadh roinnt sonraí breise ar fáil, áfach, ar fhoinsí sonraí chun an mhonatóireacht MSC a dhéanfar ar chur chun feidhme foriomlán an phlean a threorú ar bhealach níos fearr.</p> <p>Le gealltanais go ndéanfaí gníomhaíocht leighis i gcás monatóireacht MSC, taispeántar go bhfuil éifeachtaí díobhálacha comhshaoil ag baint le cur chun feidhme an Phlean.</p>		
	<p>Tuarascáil an GCC ar Staid an Chomhshaoil</p> <p>Inár dTuarascáil ar Staid an Chomhshaoil, Comhshaoil na hÉireann - Measúnú Comhtháite 2020 (SOER2020), aithnítear trí cinn déag de 'Phríomhtheachtaireachtaí d'Éirinn'. Chun cuspóirí fadtéarmacha forbartha inbhuanaithe agus comhshaoil na hÉireann a bhaint amach, beidh go leor páirtithe leasmhara éagsúla páirteach chun aghaidh a thabhairt ar na príomhghníomhaíochta sin. Aithnítear sa tuarascáil an gá le cur feidhme iomlán na reachtaíochta comhshaoil reatha agus le hathbheithniú a dhéanamh ar rialachas/comhordú ar chosaint an chomhshaoil i gcomhlachtaí poiblí.</p> <p>Tá an GCC ag ullmhú an chéad leagain eile de thuarascáil SOER faoi láthair, agus foilseofar é in 2024. Molaimid go dtabharfar gealltanais sa Phlean, chun aon mholtaí ábhartha i dtuarascáil SOER 2024 a chur san áireamh, a luaithe a fhoilseofar é, agus an Plean á chur i bhfeidhm acu i rith a shaolré.</p>	<p>Tugtha faoi deara.</p> <p>Molaimid don Chomhairle gealltanais a thabhairt sa Phlean, chun aon mholtaí ábhartha i dtuarascáil SOER 2024 a chur san áireamh, a luaithe a fhoilseofar é, agus an Plean á chur i bhfeidhm acu i rith a shaolré.</p>	Aon cheann	Aon cheann

	<p>Ráiteas MSC – “Eolas faoin gCinneadh”</p> <p>Nuair a ghlacfar an Plean, ba cheart duit Ráiteas MSC a ullmhú ina mbeidh achoimre ar:</p> <ul style="list-style-type: none"> An dóigh ar comhthátháíodh breithnithe comhshaoil sa Phlean; 	Tugtha faoi deara. Soláthraíodh ráiteas MSC agus scaipfear é ar aon údarás comhshaoil a ndeachthas i gcomhairle leis le linn an phróisis MSC.	Aon cheann	Aon cheann
Comhairlí	Téacs na hAighneachta	Freagairt Mhionsonraithe	Athruithe ar TTN	Athruithe ar TC MSC
	<ul style="list-style-type: none"> An dóigh ar cuireadh an Tuarscáil Comhshaoil, aighneachtaí, breithnithe agus comhairliúcháin san áireamh agus an Plean á ullmhú. Na cúiseanna leis an bPlean a glacadh a roghnú, i bhfianaise na roghanna malartacha réasúnacha ar déileáladh leo; agus, Na bearta a cinneadh maidir le monatóireacht a dhéanamh ar éifeachtaí suntasacha comhshaoil chur chun feidhme an Phlean. <p>Ba cheart duit cóip den Ráiteas MSC leis an bhfaisnéis thuas a sheoladh chuig aon údarás comhshaoil a ndeachthas i gcomhairle leis le linn an phróisis MSC.</p>			
	<p>Leasuithe ar an bPlean Amach Anseo</p> <p>Ba chóir duit aon leasuithe ar an bPlean amach anseo a scagadh i gcomhair éifeachtaí suntasacha dóchúla, ag baint úsáid as an modh measúnaithe céanna a chuirtear i bhfeidhm i “measúnú comhshaoil” an Phlean.</p>	Tugtha faoi deara.	Aon cheann	Aon cheann
Comhairle Fhoirgnimh Ghlas na hÉireann	Tá EG1, EG3, EG5 agus an bhéim ar chur chuige níos iomlánaíche a ghlacadh maidir le gníomhú ar son na haeráide agus a comhthairbhí dearfach.	Tugadh é sin faoi deara. Tháinig na Prionsabail um Rialachas Comhshaoil atá sainithe sa Phlean chun cinn mar thoradh ar an bpróiseas MSC go dtí seo.	Aon cheann	Aon cheann

<p>Fóram Comhshaoil Chorcaí (sleachta a bhaineann le MSC agus MC)</p>	<p>Níl Cuspóir fholiasach maidir leis an mbithéagsúlacht a chosaint sa Phlean.</p> <p>Ba cheart é sin a cheartú sa Phlean deiridh agus é a ghéarú ionas go mbeidh sé ar an gcéad sraith gníomhaíochtaí. Níor cheart é sin a chur siar chun fanacht le Plean Gníomhaíochta Bithéagsúlachta nua.</p>	<p>I gcomhthéacs na bpróiseas MSC agus MC a rinneadh don PGAÚÁ, rinneadh éifeachtaí an Phlean ar thimpeallacht ghilactha na bithéagsúlachta agus ar láithreáin Eorpacha a shainaithint, a bhreithniú agus a mheasúnú go leordhóthanach.</p> <p>Rinneadh maolú leordhóthanacha i gcoinne éifeachtaí díobhálacha féideartha a sainaithníodh.</p> <p>Múnlaíodh agus athdhíríodh gníomhaíochtaí iomadúla an phlean faoi na próisis MSC agus MC chun cosaint agus feabhsú na bithéagsúlachta a chur chun cinn ar bhealach níos fearr le linn seachadadh an Phlean.</p>	<p>Aon cheann</p>	<p>Aon cheann</p>
<p>Comhairlí</p>	<p>Téacs na hAighneachta</p>	<p>Freagairt Mhionsonraithe</p>	<p>Athruithe ar TTN</p>	<p>Athruithe ar TC MSC</p>
	<p>Molaimid go nglacfar Cuspóir dála an sprioc dhomhanda ‘dearfach ó thaobh an dúlra’ (féach thíos) maidir le: cailliúint an dúlra a stopadh agus a aisiompú [arna thomhas ó bhunlíne 2020], trí shláinte, flúirse, éagsúlacht agus athléimneacht speiceas, pobal agus éiceachóras a mhéadú ionas go bhfeictear go soiléir agus go hintomhaiste faoi dheireadh thréimhse an Phlean seo (2029) go bhfuil an dúlra ag teacht chuige féin.</p> <p>Leis na gníomhaíochtaí sa Phlean aeráide seo in aghaidh Cuspóir nua dá leithéid, ní mór an iarracht a stiúradh i dtreo na ngnáthóg is oiriúnaí do théarnamh an dúlra agus chun aeráid níos sábháilte a sholáthar.</p> <p>Ba cheart go n-áireofaí leis an gCuspóir nua sin gníomhaíocht fhollasach nach spreagtar aon chailliúint ná damáiste léi ach amháin i Rialacháin maidir le Gnáthóga - amhail cásanna tástála IROPI ina bhfuil cúiseanna sáraitheacha a bhaineann leis an leas poiblí (IROPI) lena n-éilítear plean nó tionscadal a chur ar aghaidh. https://www.npws.ie/protected-sites/guidance-appropriate-assessment-planning-authorities</p> <p>Agus tástáil cosúil le IROPI i leith cailliúna agus damáiste a bheith socruithe, ba cheart go ndéanfaí tagairt go sainráite sa Phlean don Ordlathas um Maolú:</p>	<p>Sainíodh roinnt Prionsabal um Rialachas Comhshaoil chun na héifeachtaí dearfacha comhshaoil a d’fhéadfadh a bheith ag gníomhaíocht an Phlean a chur chun cinn agus cosc a chur ar na héifeachtaí diúltacha a d’fhéadfadh a bheith ag gníomhaíocht an Phlean ar an gcomhshaoil. Beidh na prionsabail sin mar bhonn faoi chur chun feidhme ghníomhaíocht uile an Phlean. Thacaigh EG1, EG3, EG6, EG7, EG8, EG9 agus EG10 go léir le cosaint agus feabhsú na bithéagsúlachta.</p> <p>Moladh go ndéanfadh Comhairle Contae Chorcaí an aighneacht sin a bhreithniú tuilleadh d’fhonn éifeachtúlacht chur chun feidhme an Phlean a fheabhsú go ginearálta, agus aird á tabhairt ar fhís agus ar chuspóirí an Phlean.</p>		

	<p>i.e. tús áite a thabhairt do dhochar a sheachaint, maolú a dhéanamh nuair nach féidir é sin a dhéanamh, agus cúiteamh a dhéanamh mar rogha dheireanach.</p> <p>Tacaímid leis an gCuspóir sin ach ceapaimid go bhfuil na gníomhaíochtaí chun cuspóir dá leithéid bhaint amach beagnach easnamhach – níl gníomh nithiúil amháin ar bith ann lena ráthófaí i ndáiríre go gcuirfear feabhas ar an gcáilíocht ná ar an nascacht i dtréimhse an Phlean Ní mór gníomhaíochtaí a leagan síos sa Phlean deiridh i gcoinne an chuspóra sin chun an Cuspóir a sheachadadh go follasach.</p> <p>Bheimis ag súil go gcinnteofaí le gníomhaíochtaí dá leithéid go gcuirfí stop le cailliúint na bithéagsúlachta agus go n-éascófaí athchóiriú mórsála gnáthóg agus speiceas. Ba chóir go ngabhfadh an Chontae air féin tionscadail shuntasacha athchóirithe dúlra a threorú i ngach Ceantar Bardasach (trasna limistéir 500 Ha+ i ngach ceann, abair).</p> <p>Ba chóir go ndéanfaí iad sin a shainaitheint i mBliain 1 den Phlean agus go mbeadh socruithe seachadta i bhfeidhm faoi Bhliain 2.</p>	<p>Ar leibhéal an Phlean, múnlaiodh an PGAÚÁ leis an bpróiseas MSC agus MC go dtí seo ar bhealach lena gcinnteofar go seachnófar agus go n-íoslaghdófar éifeachtaí diúltacha féideartha chur chun feidhme an Phlean, agus go n-uasmhéadófar éifeachtaí dearfacha féideartha chur chun feidhme an Phlean.</p> <p>Moladh go ndéanfadh Comhairle Contae Chorcaí an aighneacht sin a bhreithniú tuilleadh d'fhonn éifeachtúlacht chur chun feidhme an Phlean a fheabhsú go ginearálta, agus aird á tabhairt ar fhís agus ar chuspóirí an Phlean.</p>	<p>Aon cheann</p>	<p>Aon cheann</p>
--	--	--	-------------------	-------------------

Comhairlí	Téacs na hAighneachta	Freagairt Mhionsonraithe	Athruithe ar TTN	Athruithe ar TC MSC
	<p>Ba cheart don Phlean ‘gnóthachan glan’ a shuíomh go cúramach in ordlathas gníomhaíochtaí i gcoinne an Chuspóra sin. Úsáidtear gnóthachan glan arna dhearadh in áiteanna eile le haghaidh úsáid chúng amháin – do thograí pleanála ar dhrochthalamh feirme an fhiadhúlra agus chun forbróirí a stiúradh ar shiúl ó thógáil ar ghnáthóg ar chaighdeán maith. Is léir nár ceapadh an cur chuige le haghaidh úsáid níos leithne agus dhéanadh sé na cosaintí atá ann cheana a lagú dá n-úsáidifí é ar thionscáil a d’fhéadfadh dochar a dhéanamh do thalamh in aice láimhe nó damáiste a dhéanamh do láithreáin agus speicis faoi chosaint.</p> <p>Molaimid an Cuspóir sin a leasú chun an téarma 'dearfach de réir an dúlra' a úsáid. Leis an bhfrása sin, atá glactha anois i gcomhaontaithe bithéagsúlachta domhanda (https://www.naturepositive.org/). ailíneofaí an Plean leis na spriocanna soiléire domhanda is déanaí maidir le bithéagsúlacht.</p> <p>I spriocanna atá dearfach ó thaobh an dúlra de, leagtar amach an gá le cailliúint an dúlra a stopadh agus a aisiompú [arna thomhas ó bhunlíne 2020], trí shláinte, flúirse, éagsúlacht agus athléimneacht speiceas, pobal agus éiceachóras a mhéadú ionas go bhfeictear go soiléir agus go hintomhaiste go bhfuil an dúlra ag teacht chuige féin.</p> <p>Maidir le ‘gnóthachan glan’ ní mór go sárófaí leis an bPlean an dóigh ar tháinig fás ar úsáid an téarma sin gan tuiscint shoiléir agus ailínithe i measc gníomhaithe gnó, airgeadais, rialtais agus na sochaí sibhialta ar cad atá i gceist leis an bhfrása agus cad nach bhfuil i gceist leis. Tá sé ríthábhachtach go gcinnteofar soiléireacht agus sláine an tsainmhíneithe agus go gcaomhnófar é lena chinntiú go sreabhfaidh na gníomhaíochtaí riachtanacha agus go mbeidh fíorfhreagracht leo.</p> <p>Cuirimid deich bprionsabal ar fáil nach mór a bheith mar bhonn agus faoi ghnóthachan glan má tá sé chun oibriú don dúlra:</p> <p>1. Cloí leis an ordlathas um maolú (i.e. tús áite a thabhairt do dhochar a sheachaint, maolú a dhéanamh nuair nach</p>	<p>Ar leibhéal an Phlean, múnlaíodh an PGAÚÁ leis an bpróiseas MSC agus MC go dtí seo ar bhealach lena gcinnteofar go seachnófar agus go n-íoslaghdófar éifeachtaí diúltacha féideartha chur chun feidhme an Phlean, agus go n-uasmhéadófar éifeachtaí dearfacha féideartha chur chun feidhme an Phlean.</p> <p>Moladh go ndéanadh Comhairle Contae Chorcaí an aighneacht sin a bhreithniú tuilleadh d’fhonn éifeachtúlacht chur chun feidhme an Phlean a fheabhsú go ginearálta, agus aird á tabhairt ar fhís agus ar chuspóirí an Phlean.</p>	<p>Aon cheann</p>	<p>Aon cheann</p>

	<p>féidir é sin a dhéanamh, agus cúiteamh a dhéanamh mar rogha dheireanach).</p> <p>2. Gan na cosaintí comhshaoil atá ann do láithreáin agus speicis ainmnithe a lagú.</p> <p>3. Gnóthachan glan na bithéagsúlachta a chinntiú ar dtús, agus gan an bithéagsúlacht a thrádáil in aghaidh tairbhí comhshaoil eile.</p> <p>4. Gan cead a thabhairt gnáthóga agus fiadhúlra nach féidir a athsholáthar a chúiteamh.</p> <p>5. Bí cuimsitheach agus cothrom do na daoine bhfuil an fhorbairt ag dul i gcion orthu.</p> <p>6. Cur le soláthar líonraí éiceolaíochta straitéiseacha áitiúla, náisiúnta agus idirnáisiúnta.</p> <p>7. Bheith éigeantach do bheagnach gach forbairt, chun cuntas a thabhairt ar thionchair charnacha na forbartha ar an dúlra.</p> <p>8. Cinntí trédhearcacha a dhéanamh lena soláthrófar gnóthachain ghlana iontaofa agus bainistíocht dea-chleachtais.</p> <p>9. Gnóthachain ghlana bhuana chinntiú.</p> <p>10. Torthaí breise caomhnaithe a sholáthar lena n-áirítear do thimpeallacht agus do ghnáthóga cósta.</p>			
--	--	--	--	--

ComhairlÍ	Téacs na hAighneachta	Freagairt Mhionsonraithe	Athruithe ar TTN	Athruithe ar TC MSC
	<p>Truailliú Solais</p> <p>Tá truailliú solais díobhálach don dúlra ach tá sé díobhálach freisin do dhaoine agus do luach oidhreachta ár spéartha oíche. Cuireann solas go mór le hastaíochtaí agus le húsáid fuinnimh freisin. Tá tagairt ann ach i gcomhthéacs an dúlra amháin agus mar thuairim ghinearálta go bhfuil soilsiú LED go maith.</p>	<p>Tugtha faoi deara. Sainíodh bearta maolaithe imleor i bpróisis MSC agus MC go dtí seo maidir le truailliú solais mar gheall ar chur chun feidhme an Phlean Gníomhaíochta a chosc.</p>	Aon cheann	Aon cheann
Comhairle Contae Chiarraí (sleachta a bhaineann le MSC agus MC)	<p>Ar deireadh, tugtar faoi deara go bhfuil sé socraithe ag Comhairle Contae Chorcaí go dteastaíonn MSC agus MC ón PGAÚÁ.</p> <p>Tá Tuarascáil Comhshaoil MSC agus Tuarascáil Tionchair Natura (NIR) ag gabháil le PGAÚÁ Chorcaí.</p>	<p>Tugtha faoi deara.</p>	Aon cheann	Aon cheann

Comhairlí	Téacs na hAighneachta	Freagairt Mhionsonraithe	Athruithe ar TTN	Athruithe ar TC MSC
	<p>Tugtar faoi deara go ndearnadh measúnú sa dá thuarascáil ar PGAÚÁ Chorcaí le haghaidh éifeachtaí suntasacha dóchúla ar an gcomhshaol agus an fhéidearthacht go n-imreofar drochthionchar ar shláine na Láithreán Eorpach. Áirítear leis sin measúnú de bhreis ar phleananna agus ar chláir eile, amhail na cinn atá ag Údarás Áitiúla in aice Láimhe, lena n-áirítear PGAÚÁ CCC. Tugtar faoi deara na bearta maolaithe ó TC an MSC agus NIR araon agus comhtháthú na mbeart sin in PGAÚÁ Chorcaí. Mar an gcéanna, tá MSC déanta ag CCC agus tá NIR ullmhaithe aige. Tá na doiciméid go léir lena n-áirítear PGAÚÁ Chiarraí 2024-2029 faoi chomhairliúchán poiblí go dtí an 1 Nollaig, 2023 freisin. Fáiltítear roimh aighneachtaí ó údarás áitiúla in aice Láimhe. Féach https://consult.kerrycoco.ie/ chun tuilleadh eolais a fháil.</p>			
Sábháil Muirbheach	<p>4.5 Bithéagsúlacht, An Timpeallacht Nádúrtha, Oidhreacht agus Talamhúsáid</p> <p>Athrú agus Foraoiseacht</p> <p>Tá uiscebhealaí intíre, a ngleannta agus a bpáirceanna tuile etc ríthábhachtach freisin agus ní mór iad a chosaint. Ciallaíonn báisteach throm níos mó thar na geimhrí níos mó tuilte dálaí teasa / triomaigh níos faide agus níos mó sa samhradh, rud a chiallaíonn méadú ar leibhéil ísle uisce, rud a chuireann speicis fionnuisce i mbaol. Tá easpa limistéir faoi chosaint intíre i gContae Chorcaí (féach an léarscáil faoi iamh de limistéir faoi chosaint in Éirinn). Tá limistéir intíre ina bpríomhghnéithe dár mbithéagsúlacht chomh maith agus ba chóir iad a chosaint. Tá Contae Chorcaí an-ghann i réimsí cosanta agus tá súil againn go mbeadh gealltanais ann go gcuirfear feabhas air sin.</p>	Tugtha faoi deara.	Aon cheann	Aon cheann
	<p>4.5.1 Spríoc: Bithéagsúlacht a chosaint, a athchóiriú agus a fheabhsú</p> <p>Ba cheart go mbeadh cosaint, athchóiriú agus feabhsú na bithéagsúlachta mar phríomh-bhreithniú agus pleanáil á dheonú.</p>	Tugtha faoi deara. Leis an bPlean Forbartha Contae, soláthraíodh creat oiriúnach do chosaint agus d'fheabhsú na bithéagsúlachta le linn próisis toilithe pleanála. Rinneadh a MSC agus MC féin ar an bPlean Forbartha Contae.	Aon cheann	Aon cheann

Comhairlí	Téacs na hAighneachta	Freagairt Mhionsonraithe	Athruithe ar TTN	Athruithe ar TC MSC
	<p>Go háirithe i gcásanna ina bhféadfadh forbairtí cur isteach ar an mbithéagsúlacht agus díghrádú a dhéanamh uirthi. Toisc gurb í an Chomhairle geatóirí na pleanála ar an leibhéal áitiúil, cuireann pobail áitiúla de chúram orthu a bheith dian maidir le pleanáil d'fhorbairtí a d'fhéadfadh tionchar diúltach a imirt ar an mbithéagsúlacht agus a d'fhéadfadh bheith ina chúis le tuilleadh di a chailliúint. Teastaíonn níos mó gníomhaíochta chun aghaidh a thabhairt ar ráta tapa chailliúint na bithéagsúlachta sa tír seo. Ba cheart go mbeadh an Chomhairle ina gceannairí air sin ar leibhéal an chontae. Ba chóir tús áite a thabhairt don bhithéagsúlacht agus dá hathchóiriú i gcúrsaí pleanála. De réir an Fhórait Náisiúnta um Bithéagsúlacht 2021;</p> <p>“Tá drochbhail ar stádas na bithéagsúlachta i limistéir faoi chosaint, i bhfarraigí agus sa tuath i gcoitinne agus tá sé fós ag meath”.</p> <p>Ní luaitear staid na limistéar gan chosaint iontu, ach ní fhéadfadh sé ach go bhfuil níos measa.</p>			
	<p>4.5.1.2.3 Oibriú le páirtithe leasmhara chun tacú le bunú Limistéar Muirí faoi Chosaint</p> <p>Tá sé thar a bheith tábhachtach go mbeadh limistéir mhuirí faoi chosaint ann agus is díol sásaimh dúinn tiomantas na Comhairle dul oibriú leis na páirtithe leasmhara i mbunú na limistéar sin a fheiceáil. Ceapaimid go bhfuil sé ríthábhachtach freisin go ndéanfaí obair chun Limistéir faoi Chosaint Speisialta (LFCS) agus Limistéir Chaomhantais Speisialta (LCS) nua a bhunú feadh aibhneacha / dobharlaigh intíre Ní hamháin chun cáilíocht na gnáthóige a chosaint agus a mhéadú chun tacú leis an mbithéagsúlacht, ach freisin chun na tuilemhánna abhann nádúrtha le haghaidh bainistiú tuillte nádúrtha a chosaint agus a mhéadú.</p> <p>Agus a mhéid á cur san áireamh agus i gcomparáid leis an gcuid is mó de na contaetha is beag limistéar intíre faoi chosaint atá i gContae Chorcaí.</p>	Tugtha faoi deara.	Aon cheann	Aon cheann

Comhairlí	Téacs na hAighneachta	Freagairt Mhionsonraithe	Athruithe ar TTN	Athruithe ar TC MSC
	<p>4.5.1.3.3 Beidh coinneáil agus cosaint na bithéagsúlachta atá ann cheana ina bpríomh-bhreithniú sna hoibreacha agus sna forbairtí ar fad</p> <p>Ba cheart tús áite a thabhairt do choinneáil agus do chosaint na bithéagsúlachta agus an ghníomhaithe ar son na haeráide atá ann cheana féin ar phointí eacnamaíocha d'fhorbairtí ina bhfuil roghanna eile lena bhfuil tionchar níos lú ag baint leo ar an mbithéagsúlacht agus ar an aeráid. Is mór an díomá é go bhfuiltear ag tabhairt tús áite d;forbairtí a fháil ar an gcomhshaol nádúrtha agus ar an mbithéagsúlacht.</p>	<p>Tugtha faoi deara. Leis an bPlean Forbartha Contae, soláthraíodh creat oiriúnach do chosaint agus d'fheabhsú na bithéagsúlachta le linn próisis toilithe pleanála. Rinneadh a MSC agus MC féin ar an bPlean Forbartha Contae.</p>	Aon cheann	Aon cheann
	<p>4.5.5.1.3 Tacú le cur chuige comhtháite maidir le bainistiú abhantrach uisce dromchla agus úsáid agus forbairt tailte in aice le sruthchúrsaí</p> <p>Oibriú ar scéim lena chinntiú go bhfaighidh feirmeoirí luach saothair airgeadais as páirceanna tuilte a choinneáil mar pháirceanna tuile.</p> <p>D'fhéadfadh scéimeanna den sórt sin cuidiú le bainistiú tuilte freisin.</p>	<p>Tugtha faoi deara.</p>	Aon cheann	Aon cheann

2.5 Msc agus Mionathruithe ar an bPlean

D'ullmhaigh CC Chorcaí Tuarascáil an Phríomhfheidhmeannaigh (PF) ag freagairt d'aighneachtaí comhairliúcháin ó Údarás Chomhshaoil, ó pháirtithe leasmhara agus ón bpobal.

Moladh i dTuarascáil an PF go ndéanfaí mionathruithe ar an bPlean i bhfianaise na n-aighneachtaí comhairliúcháin a fuarthas maidir leis an bPlean agus na tuarascálacha comhshaoil gaolmhara agus breithníú na n-aighneachtaí sin ina dhiaidh sin. Bhí Tuarascáil an PF bunaithe go cuí ar mholtaí a rinne foireann an MSC (agus MC) de bhun a n-athbhreithnithe ar aighneachtaí comhairliúcháin a bhain le saincheistanna agus doiciméid MSC (agus MC). Ghlac an foireann déanta plean le moltaí mar ba chúí.

Rinneadh modhnuithe ar an bplean a scagadh don MSC agus don MC. Cinneadh go raibh gach modhnú ar an bPlean a rinneadh le linn phróiseas déanta an phlean neamhábhartha agus níor thóg siad isteach aon éifeachtaí comhshaoil bhreise nár cuireadh san áireamh cheana agus nár maolaíodh le linn na bpróiseas MCS agus MC.

Críochnaíodh dréacht-leagan níos luaithe de Thuarascáil Comhshaoil MSC agus aird chuí a tabhairt ar na haighneachtaí comhairliúcháin a rinneadh le linn thréimhse an chomhairliúcháin MCS, na moltaí a rinneadh i dTuarascáil an CE ar aighneachtaí an chomhairliúcháin, agus na modhnuithe a rinneadh ar an mbunleagan den dréacht PGAÚÁ, a cuireadh ar taispeáint le haghaidh comhairliúcháin. Bhí na nuashonruithe a rinneadh ar an tuarascáil ina nuashonruithe cléireachais nó cinn bheaga agus neamhábhartha de réir an chineáil agus níor athraigh siad paraiméadair an mheasúnaithe comhshaoil a rinneadh ná an maolú comhshaoil a sainíodh go hábhartha.

Tá Tuarascáil an PF ar aighneachtaí comhairliúcháin a fuarthas ar an bPlean agus tuarascálacha comhshaoil a ghabhann leis ag gabháil leis an bPlean arna ghlacadh agus leis an Ráiteas MSC seo agus soláthraítear inti sonraí beachta maidir leis an dóigh ar bhreithnigh an t-údarás áitiúil aighneachtaí comhairliúcháin le linn phróiseas déanta an phlean. Taifeadtar i dTuarascáil seo an PF freisin na modhnuithe ar an bPlean a rinne an t-údarás áitiúil i ndiaidh dó aighneachtaí comhairliúcháin a mheas a bhaineann le hábhar, le fócas agus le spriocanna an Phlean agus leis an measúnú comhshaoil ar an bPlean a chuirtear i láthair sna doiciméid MSC agus MC lena mbaineann. Tá gach modhnú ar Ghníomhaíocht an Phlean léirithe i dTábla 2-5. Ní dhearnadh aon mhodhnú breise a chuir isteach ar phróisis MSC agus MC nuair a glacadh an Plean.

Tábla 2-5: Athruithe Gníomhaithe ar an bPlean

Gníomhaíocht	Achoimre ar an Modhnú
4.2.1.2.1	<p>Rinneadh an gníomh thíos a leasú:</p> <p>Fanfaidh an struchtúr inmheánach atá ann cheana féin d'fhorbairt an phlean seo i bhfeidhm ar dtús agus déanfar é a oiriúnú ar feadh shaolré an phlean chun freagairt do dhúshlán nua de réir mar a thagann siad aníos. Cothóidh an struchtúr seo comhoibriú idir-rannach chun a chinntiú go ndéantar tuairisciú ar an dul chun cinn atá á dhéanamh maidir le 'monatóireacht ar chur chun feidhme' ghníomhartha an phlean chun an plean seo a chur i gcrích. Seo a leanas an struchtúr:</p> <ol style="list-style-type: none"> Grúpa Stiúrtha déanta de bhainistíocht shinsearach ardleibhéal, faoi chathaoirleacht an Phríomhfheidhmeannaigh, arb é is cuspóir dó na spriocanna foriomlána a leagan síos maidir leis an bPlean Gníomhaithe ar son na hAeráide a sheachadadh, lena n-áirítear buiséid agus acmhainní. Tagann an grúpa seo le chéile 1-2 uair sa bhliain. Grúpa Oibriúcháin atá faoi chathaoirleacht an Bhainisteora Rannáin atá freagrach as an Stiúrtóireacht Comhshaoil. Is grúpa bainistíochta sinsearaí é seo freisin agus tuairiscíonn sé don Ghrúpa Stiúrtha. Is é cuspóir an ghrúpa seo a chinntiú go dtugann na stiúrtóireachtaí faoi na gníomhartha aonair agus sonracha a áirítear sa Phlean Gníomhaithe ar son na hAeráide, coinbhleachtaí a laghdú agus tógáil ar shineirgí. Tagann an grúpa seo le chéile 2-4 huair sa bhliain.

	<p>3. Grúpa Forfheidhmithe, a chuimseoidh ionadaí ó gach stiúirthóireacht agus feidhm, atá comhdhéanta de mheánbhainistíocht a dhéanann athbhreithniú ar lóistíocht agus ar chur i bhfeidhm gníomhaíochtaí aonair ó lá go lá. Beidh an Comhordaitheoir Gníomhaithe ar son na hAeráide ina chathaoirleach ar an ngrúpa seo agus tiocfaidh sé le chéile de réir mar is gá agus uair sa ráithe ar a laghad.</p>
4.2.1.2.3	<p>Rinneadh an gníomh thíos a leasú: 'A chinntiú go ndéantar gníomhartha ábhartha ón bPlean Gníomhaithe ábhartha ar son na hAeráide seo a ionchorprú i bpleananna, straitéisí agus beartais uile na Comhairle, lena n-áirítear pleananna oibre rannóige, pleananna foirne agus clár oibre cruinnithe foirne'.</p>
4.2.1.2.7	<p>Rinneadh an gníomh thíos a leasú: 'Le tacaíocht ón Oifig Réigiúnach um Ghníomhú ar son na hAeráide, déanfaidh an Chomhairle faireachán ar fhorbairtí beartais Eorpacha agus náisiúnta agus ionchorpróidh sí de réir mar is cuí a bhaineann le cur chuige na Comhairle maidir le Gníomhú ar son na hAeráide'.</p>
4.2.1.3.2	<p>Rinneadh an gníomh thíos a leasú: 'Tacú leis an gClár um Ghníomhú Pobail ar son na hAeráide agus é a riaradh, arna mhaoiniú ag an Roinn Comhshaoil, Aeráide agus Cumarsáide. A ligfidh do phobail iarratas a dhéanamh ar dheontais chun tionscadail aeráide a chumasú ar leibhéal áitiúil'.</p>
4.4.1.1.1	<p>Rinneadh an gníomh thíos a leasú: 'Tacú le pobail léargas ar ghníomhú ar son na haeráide a chomhchruthú trí oibriú le samhlacha/meicníochtaí pobail atá ann cheana (m.sh., Pobail Fuinnimh Inmharthana, SEAI, PPN srl) agus tacú le samhlacha nua freisin, nuair is cuí'.</p>
4.4.1.2.9	<p>Rinneadh an gníomh thíos a leasú: ' Tacú agus oibriú le Clár Uisce na nÚdarás Áitiúil chun freagairt phobail a spreagadh chun caomhnú uisce a spreagadh agus éifeachtúlacht úsáide uisce níos fearr sa phobal, i gcomhar le grúpaí pobail áitiúla'.</p>
4.4.1.3.1	<p>Rinneadh an gníomh thíos a leasú chun an focal 'pobal' a chur san áireamh agus chun na sonraí airgeadais a fhágáil ar lár: Tacú le seachadadh tionscadal Gníomhaithe ar son na hAeráide Áitiúla a mhaoinítear tríd an gClár nua um Ghníomhú ar son na hAeráide Pobail (CCAP). Feidhmeoidh an Clár um Ghníomhú ar son na hAeráide Pobail faoi na téamaí seo a leanas.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Baile / Pobal / Fuinneamh • Taisteal • Bia agus Dramhaíl • Siopadóireacht agus Athchúrsáil • An Aeráid Áitiúil agus an Comhshaol
4.5.1.1	<p>Rinneadh an cuspóir thíos a leasú chun an focal 'ullmhaigh' a fhágáil ar lár: 'An Plean Gníomhaithe Bithéagsúlachta a chur i bhfeidhm agus aird á tabhairt ar thionchair an athraithe aeráide.'</p>
4.5.1.1.2	<p>Rinneadh an beart thíos a leasú chun an focal 'deiseanna' a chur san áireamh agus chun na focail 'pleananna comharsanachta' a fhágáil ar lár: ' Oibriú le páirtithe leasmhara agus le pobail chun réimsí oiriúnacha a aithint le haghaidh deiseanna Téarnamh Dúlra'.</p>
4.5.1.1.5	<p>Rinneadh an gníomh thíos a leasú: 'Oibriú le páirtithe leasmhara chun rannpháirteachas agus feasacht ar dhea-chleachtais tionscadail agus thionscnaimh an Ionaid Náisiúnta le Sonraí Bithéagsúlachta a chur chun cinn'.</p>

Gníomhaíocht	Achoimre ar an Modhnú
4.5.1.2.2	Rinneadh an gníomh thíos a leasú: 'Oibriú le páirtithe leasmhara chun suirbhé a dhéanamh ar fud an chontae chun bogaigh a aithint agus a mhapáil; chun cosaint a thabhairt do bhogaigh atá i seilbh an Údaráis Áitiúil agus chun iad a chur ar ais mar a bhí; agus chun tacú le húninéirí talún agus le daoine eile maidir le bogaigh a chosaint agus a chur ar ais mar a bhí i gcomhréir le ceanglais ábhartha maidir le cosaint an chomhshaoil, lena n-áirítear ceanglais a bhaineann le cáilíocht uisce, gnáthóg agus speicis faoi chosaint'.
4.5.1.2.6	Rinneadh an gníomh thíos a leasú: 'Deiseanna a aithint chun naisc éiceolaíocha a chaomhnú, a fheabhsú agus a fhorbairt idir limistéir a bhfuil ardluach bithéagsúlachta ag baint leo agus aird chuí á tabhairt ar íogaireachtaí comhshaoil amhail an timpeallacht uisce glactha, bithéagsúlacht, láithreáin Eorpacha agus cáilíocht aeir áitiúil'.
4.5.1.3	Rinneadh an cuspóir thíos a leasú: 'Cuspóir: Coinneáil Bithéagsúlachta agus glanghnóthachan i bhforbairt agus i gcomhforbairt áite a leabú ag a bhfuil cuspóir dearfach ó thaobh an nádúir de'.
4.5.1.4.5	Rinneadh an gníomh thíos a leasú: 'Aitheantas a thabhairt d'athghiniúint nádúrtha coillte agus deiseanna a aithint le haghaidh plandú crann dúchasach agus cruthú coillearnaí dúchasach laistigh de chúlsoláthar talún an údaráis - agus féachaint le leas a bhaint as an Scéim um Chruthú Coillearnach ar Thailte Poiblí agus scéimeanna deontaschúnta eile chun clúdach coillearnaí dúchasacha sa chontae a leathnú, go háirithe sa chás gur féidir buntáistí sineirgisteacha a bhaint amach'.
4.5.2.1.1	Rinneadh an gníomh thíos a leasú: 'Tacú le gníomhaíochtaí Coistí Oibriúcháin Réigiúnacha na Creat-Treorach Uisce agus cabhrú le feabhas a chur ar chaighdeán cháilíochta uisce agus socruithe monatóireachta, ionas go mbeidh siad oiriúnach don fheidhm i gcónaí, agus ionas gur féidir na sonraí a ghintear a roinnt le cinnteoirí eile'.
4.5.2.1.4	Rinneadh an gníomh thíos a leasú: 'Bainistiú tuilte nádúrtha a úsáid nuair is indéanta agus inmharthana ó thaobh airgeadais de, agus aird chuí á tabhairt ar an ngá atá le híogaireachtaí comhshaoil a chosaint ag na suíomhanna sin, lena n-áirítear cáilíocht an uisce, bithéagsúlacht, láithreáin Eorpacha, conairí bruachánacha agus éiceolaíocht uisceach'.
4.5.2.2.1	Rinneadh an gníomh thíos a leasú: 'An Straitéis Náisiúnta um Aer Glan a chur i bhfeidhm agus le tacaíocht ón rialtas láir agus ón GCC, a chinntiú go mbíonn socruithe monatóireachta oiriúnach don fheidhm i gcónaí, ionas gur féidir na sonraí a ghintear a roinnt le cinnteoirí eile'.
4.5.2.3.3	Rinneadh an gníomh thíos a leasú: 'Staidéar Iompair ar Dhríodar Trá a dhéanamh, chun monatóireacht a dhéanamh ar láithreáin roghnaithe, athrú cósta a dhoiciméadú le himeacht ama, samhlacha tuarthacha a fhorbairt agus a bhailíochtú agus maoiniú agus a bheith mar threoir d'idirghabhálacha amach anseo, ag tabhairt aird mar is cuí d'íogaireachtaí comhshaoil amhail láithreáin Eorpacha agus an bhithéagsúlacht'.
4.5.4.1.2	Rinneadh an gníomh thíos a leasú: 'Straitéis um Chrainn a fhorbairt chun tacú le cuspóirí an Phlean Forbartha Contae agus creat a chur ar fáil chun crainn agus coillearnacha a phleanáil, a chosaint, a phlandáil agus a bhainistiú ar réadmhaoin de chuid na Comhairle; ag cinntiú go ndíreofar ar chrainn dhúchasacha agus go dtabharfar aird chuí ar íogaireachtaí comhshaoil amhail láithreáin Eorpacha agus bithéagsúlacht'.

Gníomhaíocht	Achoimre ar an Modhnú
4.7.1.1.1	Rinneadh an gníomh thíos a leasú: 'Comhoibriú le pobail agus le páirtithe leasmhara maidir le Straitéis Iompair Limistéar Cathrach Chorcaí (CMATS)'.
4.7.1.1.2	Rinneadh an gníomh thíos a leasú: 'A bheith ag comhoibriú le pobail agus le páirtithe leasmhara maidir leis na Pleananna Iompair Áitiúla do bhailte de réir mar a fhorbraíonn an Chomhairle na pleananna'.
4.7.1.3.1	Rinneadh an gníomh thíos a leasú: 'Fás a chur chun cinn in áiteanna a bhaineann tairbhe as acmhainn reatha d'iompar poiblí ardchaighdeáin'.
4.8.5.2.7	Rinneadh an gníomh thíos a leasú: 'I rith shaolré oibríochtúil scéimeanna cosanta tuile, cinntigh go n-úsáideann aon nuashonrú agus/nó athsholáthar an teicneolaíocht agus/nó an dea-chleachtas is fearr atá ar fáil ó thaobh fuinnimh de, lena n-áirítear réitigh nuálacha nuair is inmharthana ó thaobh airgeadais de'.
4.4.1.3.1	Rinneadh an roinn Cheannais don gníomh a leasú: 'Comhshaol, An tAthru Aeráide & Seirbhísí Éigeandála'
4.5.1.1.2	Rinneadh an PTF don gníomh a leasú: 'Líon na dTionscadal Téarnaimh Dúlra a sainaitníodh'.
4.5.1.2.3	Rinneadh an PTF don gníomh a leasú: 'Líon na gCruinnithe a tionóladh'
4.5.1.2.6	Rinneadh an PTF don gníomh a leasú: 'Líon na ndeiseanna a sainaitníodh'
4.5.1.3.1	Rinneadh an t-achar ama don gníomh a leasú: 'Athbhreithni ú Bliantúil'
4.5.1.3.2	Rinneadh an PTF don gníomh a leasú: 'Bearta éiceolaíochta agus bithéagsúlachta a chuimsiú i dtionscadail phoiblí' Rinneadh an t-achar ama don gníomh a leasú: 'Athbhreithni ú Bliantúil'
4.5.1.5.1	Rinneadh an t-achar ama don gníomh a leasú: 'Laistigh de 3 bliana'
4.5.2.1.4	Rinneadh an t-achar ama don gníomh a leasú: 'Athbhreithni ú Bliantúil'
4.5.3.1.2	Rinneadh an PTF don gníomh a leasú: 'Líon na scéimeanna a cuireadh i bhfeidhm'
4.5.4.1.6	Rinneadh an PTF don gníomh a leasú: 'Measúnú ar ghlánghnóthachan bonneagair ghlais'.

Gníomhaíocht	Achoimre ar an Modhnú
4.5.5.1.1	Rinneadh an PTF don gníomh a leasú: 'Treoirnótaí a chur i dtoll a chéile agus a eisiúint chomh maith le súil a choinneáil ar rannpháirtíocht réamhphleanála maidir leis na saincheisteanna seo'.
4.5.5.1.2	Rinneadh an PTF don gníomh a leasú: 'Sraitheanna Straitéisí Oideachais a bhaineann le gníomhú ar son na haeráide a fhorbairt, agus féachaint chuige go seasfaidh forbairtí nua an aimsir'.
4.7.1.2.2	Rinneadh an roinn Cheannais don gníomh a leasú: 'Bóithre & Iompar'
4.7.1.2.4	Rinneadh an roinn Cheannais don gníomh a leasú: 'Bóithre & Iompar'
4.7.1.2.5	Rinneadh an roinn Cheannais don gníomh a leasú: 'Bóithre & Iompar' Rinneadh an PTF don gníomh a leasú: 'Líon na Scoileanna a Tógadh'.
4.7.1.2.6	Rinneadh an roinn Cheannais don gníomh a leasú: 'Bóithre & Iompar'
4.7.1.3.1	Rinneadh an PTF don gníomh a leasú: 'Athbhreithniú a dhéanamh ar líon na n-aonad ceadaithe atá gar do chonairí iompair phoiblí'.
4.7.1.3.2	Rinneadh an PTF don gníomh a leasú: 'Líon na bPleananna a cuireadh i gCrích'.
4.8.1.1.1	Rinneadh an PTF don gníomh a leasú: 'Cileavatuaireanta ceadaithe de ghiniúint fuinnimh gaoithe amach ón gcósta'.
4.8.5.2.4	Rinneadh an roinn Cheannais don gníomh a leasú: 'Bóithre & Iompar'

3. BREITHNIÚ AR ROGHANNA EILE

3.1 Réamhrá

Sonraítear in Airteagal 5(1) den Treoir SEA: *'I gcás ina bhfuil gá le measúnú comhshaoil faoi Airteagal 3(1), ullmhófar tuarascáil ar an gcomhshaoil ina mbeidh na héifeachtaí suntasacha dóchúla ar an gcomhshaoil de bharr chur chun feidhme an phlean nó an chláir, agus roghanna eile réasúnacha ag cur cuspóirí agus raon feidhme geografach an chláir san áireamh. Plean nó clár, a shainaithe, a chur síos agus a mheas.'*

Éilíonn an Treoir MSC go n-aithneofar, go gcuirfear síos agus go measúnófar modhanna malartacha réasúnta chun spriocanna straitéiseacha an Dréacht-PGAÚÁ a bhaint amach (ag cur cuspóirí agus raon feidhme geografach plean nó clár san áireamh) maidir lena n-éifeachtaí suntasacha dóchúla ar an gcomhshaoil. Caithfidh rogha malartach réasúnta den sórt sin a bheith réalaíoch agus a bhféadfaí a chur i bhfeidhm.

Scrúdaíodh agus scrúdaíodh roghanna réasúnta eile seachas an PGAÚÁ le linn na céime Raon Feidhme MSC den phróiseas MSC, ag féachaint do raon feidhme, feidhm agus aidhmeanna straitéiseacha agus príomhchuspóirí an PGAÚÁ, mar atá sainmhínithe i bPlean Gníomhaíochta Aeráide an Údaráis Áitiúil. D'éascaigh an próiseas seo sainaithe chruinn ar roghanna réasúnta eile seachas an PGAÚÁ agus chuir sé eolas cuí ar fáil don phróiseas déanta plean, ag cinntiú na torthaí comhshaoil is fearr.

Rinneadh roghanna réasúnta a mheas in aghaidh na gCuspóirí Straitéiseacha Comhshaoil (CSCanna) a bunaíodh do na gnéithe den chomhshaoil bonnlíne ar dócha go mbeidh tionchar suntasach ag an PGAÚÁ orthu.

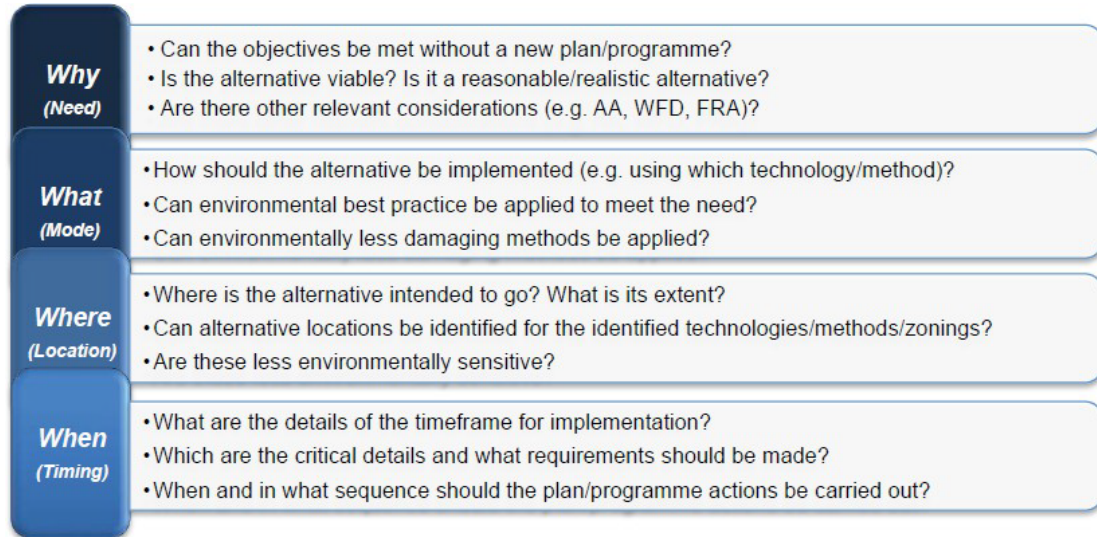
3.2 Cur Chuige chun Roghanna Eile Réasúnta a Fhorbairt

Breithníodh raon roghanna eile seachas an LACAP le linn an phróisis déanta plean. Sainmhínítear thíos an cur chuige chun roghanna eile réasúnta seachas an LACAP a shainaithe:

1. aithint na cineálacha éagsúla cur chuige agus roghanna eile a bhí á mbreithniú chun fíis an phlean a bhaint amach.
  - laghdú ar astaíochtaí GHG ag leibhéal eagraíochtúil na nÚdarás Áitiúil agus laistigh den Chomhphobal chun tacú leis an mbeartas um Ghníomhú ar son na hAeráide. Cuireadh tús leis an gcumarsáid seo go luath le linn phróiseas déanta an phlean.
2. Aithníodh roghanna eile réasúnta eile a breithníodh. Le go measfar rogha eile a bheith réasúnach, caithfidh sé a bheith praiticiúil/feidhmiúil, réalaíoch agus infheidhmithe. Rinneadh measúnú maidir le cé acu an bhfuil nó nach bhfuil gach rogha eile praiticiúil/feidhmiúil, réasúnta agus infheidhmithe. Sa mheasúnú seo breithníodh na fachtóirí seo a leanas:
  - 2.1. Fíis chuspóirí ardleibhéil an LACAP.
  - 2.2. Raon feidhme geografach an LACAP.
  - 2.3. Cumhachtaí agus feidhmeanna iarbhír an Údaráis Áitiúil.
  - 2.4. Luachanna na rogha eile maidir le gníomhú ar son na haeráide.
  - 2.5. Fíor-chumas na rogha eile fíis an phlean agus cuspóirí ardleibhéil a bhaint amach.
  - 2.6. Indéantacht theicniúil na rogha eile.
  - 2.7. Infhaighteacht acmhainní, lena n-áirítear acmhainní airgeadais chun an plean a sheachadadh laistigh den fhráma ama riachtanach.
  - 2.8. An t-ordlathas beartais agus na paraiméadair a chuirtear timpeall ar an LACAP le beartas ar leibhéal níos airde.
  - 2.9. An comhthéacs reachtach agus na paraiméadair a chuirtear timpeall ar an DLACAP le gníomhú ar son na haeráide agus le reachtaíocht a bhaineann leis an gcomhshaoil.

Úsáideadh an fhoireann uirlisí atá i dtreoirlínte an GCC dar teideal 'Roghanna Eile a Fhorbairt agus a Mheasúnú i dTreoir Dea-Chleachtais um Measúnacht Straitéiseach Timpeallachta ' (2015) chun roghanna eile réasúnta a shainaithint. Úsáideadh an tsamhail 'Cén fáth? Céard? Cén áit? Cén uair?' a shainmhínítear sna treoirlínte agus roghanna eile réasúnta á bhfrámú, mar a léirítear i bhFíor 3-1.

Fíor 3-1: Samhail 'Cén fáth? Céard? Cén áit? Cén uair?' chun roghanna eile a fhrámú - Arna oiriúnú ó Fíor 4.3 Roghanna Eile a Fhorbairt agus a Mheasúnú sa Phróiseas um Measúnú Straitéiseach Comhshaoil (GCC, 2015).

3.3 Aithint agus Cur Síos ar Roghanna Eile Réasúnta

Aithníodh roghanna eile réasúnta seachas an LACAP. Cuirtear cur síos ar na roghanna réasúnta sin agus ar na cúiseanna leis na roghanna réasúnta sin a roghnú i láthair i dTábla 3-1.

Ní raibh rogha eile 'Déan Dada' nó 'Déan an Méid is Lú' ina rogha eile réasúnta sa chás seo de thairbhe gur ceanglas reachtúil faoi Alt 16 den Acht Aeráide é LACAP éifeachtach a ullmhú.

Table 3-1: Roghanna Eile Réasúnta do LACAP

Rogha Mhalartach Réasúnta	Cur Síos ar an Rogha Eile Réasúnta	Réasúnaíocht chun an Rogha Eile Réasúnta seo a roghnú
<p>Rogha Mhalartach 1 - An Cur Chuige Pareto: Tosaíocht a thabhairt d'astaíochtaí GHG a laghdú ó na hearnálacha is mó astaithe GHG chun tionchar an athraithe aeráide a mhaolú.</p>	<p>Is éard a bhí i gceist leis an rogha eile seo ná LACAP a fhorbairt a dhíríonn go príomha ar mhaolú aeráide agus ar laghdú a dhéanamh ar astaíochtaí GHG a bhaineann leis na hearnálacha astaithe GHG is mó sa Chontae ar féidir le húdarás áitiúil tionchar réasúnta a imirt air ag féachaint d'fheidhmeanna údaráis áitiúil - na hearnálacha Cónaithe agus Iompair.</p>	<p>Ba rogha eile inmharthana í seo a d'fhéadfadh laghdú suntasach a bhaint amach ar astaíochtaí GHG trí thosaíocht agus tacaíocht a thabhairt do ghníomhaíocht a bhaineann le maolú aeráide do na hearnálacha Cónaithe agus Iompair. Chlúdódh an rogha eile an tréimhse ó 2024 go 2029 (fad an LACAP ionchasaigh).</p>
<p>Rogha Eile 2 - An Cur Chuige Iomlánaíoch: Cur chuige ilghnéitheach a ghlacadh agus díriú ar raon réimsí tosaíochta chun tionchar an athraithe aeráide a mhaolú agus oiriúnú dó.</p>	<p>Rogha Eile 2 - An Cur Chuige Iomlánaíoch: Cur chuige ilghnéitheach a ghlacadh agus díriú ar raon réimsí tosaíochta chun tionchar an athraithe aeráide a mhaolú agus oiriúnú dó.</p>	<p>Rogha Eile 2 - An Cur Chuige Iomlánaíoch: Cur chuige ilghnéitheach a ghlacadh agus díriú ar raon réimsí tosaíochta chun tionchar an athraithe aeráide a mhaolú agus oiriúnú dó.</p>
<p>Rogha Eile 3 - An Cur Chuige Iomlánaíoch agus Rannpháirtíoch (LACAP Reatha): Cur chuige ilghnéitheach a ghlacadh - a leagann béim láidir ar rannpháirtíocht an phobail - agus a dhíríonn ar raon réimsí tosaíochta chun tionchair an athraithe aeráide a mhaolú agus oiriúnú dóibh.</p>	<p>Rogha Eile 3 - An Cur Chuige Iomlánaíoch agus Rannpháirtíoch (LACAP Reatha): Cur chuige ilghnéitheach a ghlacadh - a leagann béim láidir ar rannpháirtíocht an phobail - agus a dhíríonn ar raon réimsí tosaíochta chun tionchair an athraithe aeráide a mhaolú agus oiriúnú dóibh.</p>	<p>Rogha Eile 3 - An Cur Chuige Iomlánaíoch agus Rannpháirtíoch (LACAP Reatha): Cur chuige ilghnéitheach a ghlacadh - a leagann béim láidir ar rannpháirtíocht an phobail - agus a dhíríonn ar raon réimsí tosaíochta chun tionchair an athraithe aeráide a mhaolú agus oiriúnú dóibh.</p>

3.4 Meastóireacht ar Roghanna Eile Réasúnta agus ar Chúiseanna leis an bPlean Is Fearr a Roghnú

Rinneadh measúnú ar an tionchar a d'fhéadfadh a bheith ag na roghanna eile réasúnta ar an gcomhshaol bunlíne de réir Threoir MCS agus na dtreoirínte um dhea-chleachtas. Tá an measúnú seo doiciméadaithe i dTuarascáil Timpeallachta MCS don LACAP. Tá achoimre ar an measúnú seo agus ar an gcúis leis an bPlean is fearr a roghnú léirithe thíos.

Rogha Eile 1 - Cur Chuige Pareto - bheadh roinnt tionchar dhearfach ar an gcomhshaol mar thoradh air agus laghdódh sé astaíochtaí GHG sna hearnálacha ar féidir leis an údarás áitiúil a rialú nó tionchar suntasach a imirt orthu, ar earnálacha iad a dhéanann an chuid is mó d'astaíochtaí GHG sa Chontae - na hearnálacha Cónaithe agus Iompair. Is lú an seans go mbainfeadh an rogha eile seo amach an gníomh leathan maolaithe aeráide agus an gníomh a bhaineann le fritháireamh a theastaíonn chun acmhainneacht iomlán laghdaithe astaíochtaí GHG a bhaint amach sa Chontae. Is lú an seans freisin go mbeadh raon leathan de bhearta oiriúnaithe aeráide sainithe ag an rogha eile seo a chosnódh go hiomlán an bhithéagsúlacht, acmhainní oidhreachta, gabhdóirí comhshaoil agus daoine ar rioscaí athraithe aeráide. D'fhéadfadh go mbeadh roinnt éifeachtaí diúltacha comhshaoil ginte ag an gcur chuige malartach seo, nach ndéanfaí iad a fhrithchothromú leis na héifeachtaí dearfacha comhshaoil a bhaineann le Roghanna Eile 2 agus 3.

Bheadh gníomhú leathan agus éifeachtach go cuí ar son na haeráide curtha ar fáil go ginearálta ag Rogha Eile 2 - An Cur Chuige Iomlánaíoch - agus ag Rogha Eile 3 - An Cur Chuige Iomlánaíoch agus Rannpháirtíoch araon. Tá an poitéinseal ag na roghanna eile seo il-iarmhairtí dearfacha comhshaoil a ghiniúint, lena n-áirítear laghdú ar astaíochtaí GHG ag leibhéil eagraíochtúla, pobail agus earnála, chomh maith le tairbhí éagsúla comhshaoil eile. Leagfadh na roghanna eile sin béim chothrom ar mhaolú aeráide agus ar ghníomh oiriúnaithe araon, ag áirithiú go dtuigtear agus go mbainistítear rioscaí comhshaoil a bhaineann le hathrú aeráide go cuí ag leibhéal an phobail.

Bhí an acmhainneacht is fearr ag Rogha Eile 3 maidir le gníomhú éifeachtach ar son na haeráide a sheachadadh mar gheall ar a nádúr iomlánaíoch leathan; agus i bhfianaise na béime láidre ar rannpháirtíocht an phobail, a thacaíonn le rannpháirtíocht níos fearr i ngníomhú ar son na haeráide ag leibhéal an phobail. Mar sin bhí an acmhainneacht níos fearr ag Rogha Eile 3 chun éifeachtaí féideartha comhshaoil a bhaint amach go hiomlán ná mar a bhí ag Rogha Eile 2.

Rogha Eile Réasúnta 3 - An Cur Chuige Iomlánaíoch agus Rannpháirtíoch - mar sin a bhí mar rogha eile is fearr nó mar phlean is fearr.

4. CONCLÚID AN MSC

Mar thoradh ar an mheastóireacht mhalartach réasúnach a cuireadh i láthair sa roinn roimhe seo, forbraíodh an PGAÚÁ chun na torthaí comhshaoil is fearr a bhaint amach i gcomparáid leis na roghanna malartacha réasúnacha eile a bhí ar an tábla.

Má ghlactar leis na bearta maolaithe atá le comhtháthú sa PGAÚÁ, in éineacht le glacadh leanúnach na mbeart cosanta comhshaoil a bhaineann le pleanáil forbartha agus rialaithe a shainítear sa TFP, déanfar gach éifeacht comhshaoil diúltach a d'fhéadfadh a bheith ann a chosc, a laghdú agus a fhritháireamh, a oiread agus is féidir trí chur i bhfeidhm an PGAÚÁ. Níl aon bhearta maolaithe breise ag teastáil ón PGAÚÁ.

Le glacadh na mbeart maolaithe sainithe, ní bheidh aon éifeachtaí díobhálacha, suntasacha, dóchúla ar an gcomhshaol mar thoradh ar chur chun feidhme PGAÚÁ arna ghlacadh.

5. MONATÓIREACHT MSC

Éilíonn an Treoir MSC go ndéanfaí monatóireacht ar na héifeachtaí comhshaoil a bhaineann le cur i bhfeidhm an phlean chun *'éifeachtaí gan coinne a shainaitheint go luath, agus chun go mbeifear in ann gníomh leasaithe cuí a dhéanamh orthu.'*

Tá sraith táscairí agus spriocanna bunaithe le haghaidh CSCanna sainaitheanta chun monatóireacht agus tomhas leanúnach ar fheidhmíocht chur chun feidhme an PGAÚÁ a dhéanamh, le héifeachtaí comhshaoil chur chun feidhme an PGAÚÁ agus éifeachtúlacht na mbeart maolaithe comhshaoil a chumasú. Déanfar monatóireacht den sórt sin go rialta chun tacú le cur chun feidhme an phlean.

Is táscairí inchainníochtúla simplí agus éifeachtacha iad na táscairí CSC a úsáidtear chun na héifeachtaí comhshaoil a bhaineann le cur i bhfeidhm an PGAÚÁ chomh maith le dul chun cinn cuspóirí agus spriocanna CSC a thomhas. Leagann spriocanna CSC aidhmeanna agus tairseacha intomhaiste agus fócasaithe amach a fhad is go mbeidh an PGAÚÁ in ann tacú leo.

Tá CCC freagrach as an gclár monatóireachta MSC a chur i bhfeidhm. Déanfar monatóireacht uair amháin sa bhliain ar na héifeachtaí comhshaoil (lena n-áirítear éifeachtaí dearfacha, diúltacha agus carnacha) i ndáil le cur chun feidhme PGAÚÁ thar thréimhse cúig bliana an phlean. Déanfaidh Rannóg Comhshaoil Chomhairle Contae Chorcaí an mhonatóireacht sin agus tabharfaidh siad tuairisc ar an dul chun cinn agus ar an bhfeidhmíocht don CBS ábhartha gach bliain. Ullmhófar tuarascáil mhonatóireachta chun torthaí monatóireachta a dhoiciméadú. Cuirfear an tuarascáil seo ar fáil lena hiniúchadh ag an bpobal.

Sa chás go n-aithnítear ag an monatóireacht go bhfuil éifeacht shuntasach dhiúltach ar an gcomhshaoil de dheasca cur chun feidhme an PGAÚÁ ba cheart athbhreithniú domhain a dhéanamh ar an PGAÚÁ agus ba cheart an PGAÚÁ a thabhairt cothrom le dáta ar bhealach a mhaolaíonn na héifeachtaí comhshaoil sin go sásúil (m.sh. trí ghlacadh le bearta maolaithe comhshaoil breise). Ar an gcaoi chéanna, sa chás go léiríonn an mhonatóireacht nach bhfuil na héifeachtaí dearfacha comhshaoil féideartha a bhaineann le cur chun feidhme an PGAÚÁ á bhfíorú go leordhóthanach, ba cheart an PGAÚÁ a athbhreithniú agus a nuashonrú ar bhealach a thacaíonn le réadú na n-éifeachtaí comhshaoil dearfacha go léir, ag féachaint don fhís fhoriomlán agus do chuspóirí ardleibhéal an phlean.

Tá an Clár Monatóireachta MSC a bunaíodh don PGAÚÁ le fáil i Tábla 5-1. Forbraíodh an clár monatóireachta seo de réir threoirínte an GCC dar teideal 'Treoir maidir le Ráitis agus Monatóireacht MSC' (2020). Cuimsíonn an clár monatóireachta sonraí ar na táscairí, na spriocanna agus na foinsí sonraí a úsáidtear chun monatóireacht agus tomhas a dhéanamh ar dhul chun cinn.

Ullmhófar tuarascáil monatóireachta neamhspleách ar na héifeachtaí suntasacha comhshaoil a bhaineann le feidhmiú an Phlean roimh phróiseas athbhreithnithe an phlean. Tá an Chomhairle freagrach as athbhreithniú leanúnach a dhéanamh ar tháscairí agus spriocanna, as sonraí monatóireachta ábhartha atá ann cheana a chomhthiomsú, as tuarascáil/tuarascálacha meastóireachta faireacháin a ullmhú, as na tuarascálacha sin a fhoilsiú agus, más gá, as gníomhaíocht leasúcháin a dhéanamh.

Table 5-1: Clár Monatóireachta an MSC

Gné Chomhshaoil	Cód CSC	Cuspóir Straitéiseach Comhshaoil	Táscairí	Spriocanna	Foinse Sonraí
Foriomlán	O1	Cinnté a dhéanamh, i gcás inarb iomchuí, go gcuireann pleananna agus tionscadail íseal-leibhéal le próisis mhonatóireachta comhshaoil san iomlán laistigh den Chontae.	Plean leibhéal níos ísle agus tionscadail de réir an plean.	A éileamh go dtabharfaidh gach plean agus tionscadal ar leibhéal níos ísle aird chuí ar gach togra gníomhaíochta agus forbartha a shainítear sa Phlean agus go dtacóidh siad go cuí leo. A éileamh go mbeidh gach tionscadal forbartha sa Chontae ag teacht go cuí leis an ngníomh atá sainithe sa Phlean.	Athbhreithniú ar Phleananna Limistéir Áitiúil. Monatóireacht inmheánach ar éifeachtaí comhshaoil suntasacha dóchúla na dtionscadal forbartha.
Daonra agus Sláinte an Duine	DSD1	Tionchair roimh an daonra agus sláinte an duine a sheachaint, nó a laghdú.	Líon comhchruinnithe spásúla fadhbanna sláinte ag éirí as fachtóirí comhshaoil mar thoradh ar chur i bhfeidhm an Phlean.	Líon comhchruinnithe spásúla fadhbanna sláinte ag éirí as fachtóirí comhshaoil mar thoradh ar chur i bhfeidhm an Phlean.	Comhairliúchán le Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte (FSS) agus leis an GCC.
	DSD2	Caithfear an Limistéar dícharbónaithe tionchair a sheachaint nó a laghdú ar na gníomhaíochtaí eacnamaíochta reatha laistigh den limistéar agus gan teacht salach le cuspóirí reatha i dtaca le húsáid talún.	Comhlíonadh gníomhaíochta agus forbartha tacaíthe ag an bplean le polasaithe agus cuspóirí úsáide talún atá cosanta/tacúil d'fhorbairt eacnamaíoch sa chontae atá sainithe sa Phlean Forbartha Contae (PFC) nó i bPleananna Limistéir Áitiúil do Chontaetha.	Gan sárú ar bheartais agus ar chuspóirí úsáide talún atá cosanta/tacúil d'fhorbairt eacnamaíoch sa chontae atá sainithe sa PFC nó sna Pleananna Limistéir Áitiúil do Chontaetha. Ní thabharfar cead pleanála do thograí forbartha a dtacaíonn an plean leo ach amháin nuair a chloíonn an fhorbairt le polasaithe atá cosanta/tacaíochta d'fhorbairt eacnamaíoch.	Monatóireacht inmheánach ar chomhlíonadh Chuspóirí Beartais an PFC. Monatóireacht inmheánach ar éifeachtaí comhshaoil suntasacha dóchúla na dtionscadal forbartha.

Bithéagsúlacht, Flóra agus Fána	B1	Cinnte a dhéanamh nach dtagann Gníomhú ar son na hAeráide salach ar chosaint, athchóiriú agus athshlánú na bithéagsúlachta.	Géilliúlacht gníomhaíochta agus forbartha tacaíthe ag an bplean le beartais a sholáthraíonn do chosaint agus feabhsú na Bithéagsúlachta agus flóra agus fána atá sainmhínithe i gCaibidil 'Bonneagar Glas agus Bithéagsúlacht' den PFC.	Gan sárú ar bheartais a dhéanann soláthar do chosaint agus d'fheabhsú na Bithéagsúlachta agus flóra agus fána atá sainmhínithe i gCaibidil 'Bonneagar Glas agus Bithéagsúlacht' den PFC. Cinntiú nach mbíonn tionchar ag éifeachtaí an athraithe aeráide ar ghnáthóga ar bith.	Monatóireacht inmheánach ar chomhlíonadh Chuspóirí Beartais an PFC. Monatóireacht inmheánach ar chomhlíonadh Phlean Gníomhaíochta Bithéagsúlachta an Chontae.
Gné Chomhshaoil	Cód CSC	Cuspóir Straitéiseach Comhshaoil	Táscairí	Spríocanna	Foinse Sonraí
			Bail na ngnáthóg a bhfuil tionchar ag athrú aeráide orthu (Achar km ² /méadair ar fhad). Líon agus dáileadh geografach Speiceas nó Speicis treochtaí daonra a bhfuil tionchar ag athrú aeráide orthu. Comhlíonadh gníomhaíochta agus forbartha tacaíthe ag an bplean le polasaithe a sholáthraíonn do chosaint agus feabhsú na Bithéagsúlachta agus flóra agus fána atá sainithe i bPlean Gníomhaíochta Bithéagsúlachta an Chontae.	Cinntiú nach mbeidh aon laghdú ar líon na ndáilí geografach speiceas mar thoradh ar éifeachtaí an athraithe aeráide. Gan sárú ar bheartais a dhéanann soláthar do chosaint agus d'fheabhsú na Bithéagsúlachta agus flóra agus fána atá sainmhínithe i bPlean Gnímh an Chontae maidir le bithéagsúlacht. Ní thabharfar cead pleanála do thograí forbartha a dtacaíonn an plean leo ach amháin nuair a chloíonn an fhorbairt le polasáí i bhfoirm cosaint agus feabhsú na bithéagsúlachta.	Monatóireacht inmheánach ar éifeachtaí comhshaoil suntasacha dóchúla na dtionscadal forbartha.

	B2	Cinnté a dhéanamh go gcloífear leis na Treoracha um Ghnáthóga agus Éin maidir le Láithreáin Eorpacha agus gnáthóga agus speicis atá i gceangal leo a chosaint ⁷¹ .	Coinníoll na Láithreán Eorpach agus na speicis atá i gceangal leis.	Gan aon drochthionchar ar riocht na Láithreán Eorpach agus na ngnáthóg agus na speiceas larscríbhíne mar thoradh ar chur i bhfeidhm an phlean.	<p>Monatóireacht inmheánach ar éifeachtaí comhshaoil suntasacha dóchúla na dtionscadal forbartha. Comhairliúchán leis an SPNF.</p> <p>Tuarascáil na Roinne Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreachta ar chur i bhfeidhm na mbeart atá sa Treoir maidir le Gnáthóga - mar a cheanglaítear le hAirteagal 17 den Treoir.</p> <p>Tuarascáil Faireacháin na Roinne Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreachta maidir leis an Treoir maidir le hÉin faoi Airteagal 12</p>
--	----	---	---	--	--

⁷¹Tagraíonn 'gnáthóga agus speicis ceangailte' do na cinn atá liostaithe in larscríbhinn I, larscríbhinn II agus larscríbhinn IV de Threoir Gnáthóga an AE agus in larscríbhinn I de Threoir Éin an AE.

Gné Chomhshaoil	Cód CSC	Cuspóir Straitéiseach Comhshaoil	Táscairí	Spriocanna	Foinse Sonraí
	B3	Tacaíocht a thabhairt d'Airteagal 10 den Treoir um Ghnáthóga maidir le bainistiú gnéithe den tírdhreach a bhfuil tábhacht mhór acu - de bhua a struchtúr líneach agus leanúnach nó a bhfeidhm mar chlocha chora (ainmnithe nó gan ainmniú) - d'fhlóra agus d'fhána fiáine agus atá rithábhachtach d'imirce, scaipeadh agus malartú géiniteach na speiceas fiáin.	Riocht na ngnéithe den tírdhreach atá - de bhua a struchtúr líneach agus leanúnach nó a bhfeidhm mar chlocha cora (sainithe nó nach bhfuil) - thar a bheith tábhachtach ó thaobh flóra agus fána fhiáin de. Feabhsaíodh méadair líneach de chonairí bruachánacha le plandú dúchasach. Ilroinnt nó briseadh ar leanúnachas gnáthóg agus cailleadh conairí fiadhúlra, clocha cora agus nascacht (km ²). Líon na bhforbairtí ceadaithe a bhfuil tograí suntasacha spáis glasa acu.	Gan aon drochtionchar ar riocht gnéithe den tírdhreach atá - de bhua a struchtúr líneach agus leanúnach nó a bhfeidhm mar chlocha cora (sainithe nó nach bhfuil) - thar a bheith tábhachtach d'fhlóra agus fána fhiáin mar thoradh ar chur i bhfeidhm an phlean. Feabhsaíodh méadair líneach de chonairí bruachánacha le plandú dúchasach. Laghdaigh ilroinnt nó briseadh gnáthóige. Líon na bhforbairtí ceadaithe a bhfuil tograí suntasacha spáis glasa acu a mhéadú.	Monatóireacht inmheánach ar éifeachtaí comhshaoil suntasacha dóchúla na dtionscadal forbartha.
	B4	Tionchair shuntasacha ar ghnáthóga leathnádúrtha, speicis, gnéithe comhshaoil nó acmhainní inbhuanaithe eile i láithreáin náisiúnta ainmnithe a sheachaint nó a íoslaghdú agus chun cloí leis na hAchtanna um Fhiadhúlra 1976-2012 maidir le speicis liostaithe.	Riocht na ngnáthóg leathnádúrtha, speiceas, gnéithe comhshaoil nó acmhainní marthanacha eile i láithreáin náisiúnta ainmnithe. Stádas speiceas liostaithe sna hAchtanna um Fhiadhúlra 1976 - 2012.	Gan aon drochtionchar ar riocht gnáthóg leathnádúrtha, speiceas, gnéithe comhshaoil nó acmhainní marthanacha eile i láithreáin náisiúnta ainmnithe mar thoradh ar chur i bhfeidhm an phlean. Gan aon drochtionchar ar speicis liostaithe sna hAchtanna um Fhiadhúlra 1976 - 2012 mar thoradh ar chur i bhfeidhm an phlean.	Monatóireacht inmheánach ar éifeachtaí comhshaoil suntasacha dóchúla na dtionscadal forbartha. Gnáthóga agus speicis thábhachtacha LR a léarscáiliú mar chuid de Phlean Bithéagsúlachta an Chontae.
	B5	Dul thar chosaint na bithéagsúlachta chun feabhsú na bithéagsúlachta a sheachadadh, nuair is féidir, mar fhreagra ar an éigeandáil bhithéagsúlachta.	Comhlíonadh forbartha tacaithe ag an bplean le beartais a sholáthraíonn do chosaint agus feabhsú na Bithéagsúlachta agus flóra agus fána atá sainmhínithe i gCaibidil 'Bonneagar Glas agus Bithéagsúlacht' den PFC. Líon na bhforbairtí ceadaithe a bhfuil tograí suntasacha spáis glasa acu.	Gan sárú ar bheartais a dhéanann soláthar do chosaint agus d'fheabhsú na Bithéagsúlachta agus flóra agus fána atá sainmhínithe i gCaibidil 'Bonneagar Glas agus Bithéagsúlacht' den PFC. Líon na bhforbairtí ceadaithe a bhfuil tograí suntasacha spáis glasa acu a mhéadú. Méadú ar chandam na gceantar bithéagsúlachta feabhsaithe.	Monatóireacht inmheánach ar chomhlíonadh Chuspóirí Beartais an PFC. Monatóireacht inmheánach ar chomhlíonadh Phlean Gníomhaíochta Bithéagsúlachta an Chontae. Monatóireacht inmheánach ar éifeachtaí comhshaoil suntasacha dóchúla na dtionscadal forbartha.

Gné Chomhshaoil	Cód CSC	Cuspóir Straitéiseach Comhshaoil	Táscairí	Spriocanna	Foinse Sonraí
			<p>Limistéir bithéagsúlachta feabhsaithe (Achar km²/fad i meadar).</p> <p>Comhlíonadh gníomhaíochta agus forbartha tacaíthe ag an bplean le polasaithe a sholáthraíonn do chosaint agus feabhsú na Bithéagsúlachta agus flóra agus fána atá sainithe i bPlean Gníomhaíochta Bithéagsúlachta an Chontae.</p>	<p>Gan sárú ar bheartais a dhéanann soláthar do chosaint agus d'fheabhsú na Bithéagsúlachta agus flóra agus fána atá sainmhínithe i bPlean Gnímh an Chontae maidir le bithéagsúlacht.</p> <p>Ní thabharfar cead pleanála do thograí forbartha a dtacaíonn an plean leo ach amháin nuair a chloíonn an fhorbairt le polasá i bhfoirm cosaint agus feabhsú na bithéagsúlachta.</p>	
Tírdhreach, Muirdhreach agus Taitneamhacht Feiceálach	T1	Tionchar ar shonruithe reachtúla tírdhreacha a shainítear sa TFP a sheachaint nó a íoslaghdú.	<p>Stádas na Limistéar Nádúr Tírdhreacha, an Muirdhreach, Críosanna Ardtaitneamhachta, Limistéir Shaintréithe an Tírdhreacha Stairiúla agus Radhairc agus Ionchais.</p> <p>Líon na bhforbairtí ceadaithe a mbíonn drochthionchar ineachanta acu ar Cheantair Nádúr an Tírdhreacha, ar an Muirdhreach, ar Chriosanna Ardtaitneamhachta, ar Cheantair Shaintréithe an Tírdhreacha Stairiúil agus ar Radhairc agus Ionchais.</p>	<p>Ní mór do gach togra gníomhaíochta agus forbartha a dtacaíonn an plean leo cloí leis na cuspóirí beartais a bhaineann le cosaint na Limistéar Nádúr Tírdhreacha, an Muirdhreach, Críosanna Ardtaitneamhachta, Limistéir Shaintréithe Tírdhreacha Stairiúla agus Radhairc agus Ionchais atá sainithe sa TFP.</p> <p>Níor cheart go mbeadh drochthionchar ag aon fhorbairt a fhaigheann tacaíocht ón bplean ar Cheantair Nádúr an Tírdhreacha, ar an Muirdhreach, ar Chriosanna Ardtaitneamhachta, ar Cheantair Shaintréithe an Tírdhreacha Stairiúil agus ar Radhairc agus Ionchais.</p>	<p>Monatóireacht inmheánach ar chomhlíonadh Chuspóirí Beartais an PFC.</p> <p>Monatóireacht inmheánach ar éifeachtaí comhshaoil suntasacha dóchúla na dtionscadal forbartha.</p>
	T2	Éifeachtaí díobhálacha feiceálaí ar ghabhdóirí cónaithe nó ar ghabhdóirí feiceálacha íogaire eile a sheachaint nó a íoslaghdú.	Líon na bhforbairtí ceadaithe a mbíonn drochthionchar amhairc ineachanta mar thoradh orthu ar ghabhdóirí cónaithe nó ar ghabhdóirí amhairc íogaire eile.	<p>Níor cheart go mbeadh drochthionchar suntasach amhairc ag aon fhorbairt a fhaigheann tacaíocht ón bplean ar ghabhdóirí cónaithe nó ar ghabhdóirí amhairc íogaire eile.</p> <p>Ba cheart go gcloífeadh gach forbairt a dtacaíonn an plean léi leis na Caighdeáin Bhainistíochta Forbartha</p>	Monatóireacht inmheánach ar éifeachtaí comhshaoil suntasacha dóchúla na dtionscadal forbartha.

Gné Chomhshaoil	Cód CSC	Cuspóir Straitéiseach Comhshaoil	Táscairí	Spricanna	Foinse Sonraí
				ábhartha a shainítear sa TFP, go háirithe caighdeán a shainítear maidir le tionchair fhisiceacha agus amhairc.	
Oidhreacht Chultúrtha - Seandálaíocht agus Ailtireacht	OC1	Seachain éifeachtaí ar an oidhreacht seandálaíochta (lena n-áirítear iontrálacha ar Thaifead na Séadchomharthaí agus Áiteanna (TSÁ)) agus ar an oidhreacht ailtireachta (lena n-áirítear iontrálacha ar Thaifead na Struchtúr Cosanta (TSC) mar aon leis an bhFardal Náisiúnta ar Oidhreacht Ailtireachta (FNOA)).	Céatadán na ngnéithe atá sa TSÁ (agus, nuair is cuí, an comhthéacs gaolmhar mórthimpeall) atá cosanta ó éifeachtaí díobhálacha mar gheall ar ghníomhaíocht agus forbairt atá ar siúl mar thoradh ar an bplean seo. Céatadán na ngnéithe atá sa TSÁ agus sa FNOA (agus, nuair is cuí, an comhthéacs gaolmhar mórthimpeall) atá cosanta ó éifeachtaí díobhálacha mar gheall ar ghníomhaíocht agus forbairt atá ar siúl mar thoradh ar an bplean seo.	Níor cheart go ndéanfaí dochar suntasach d'aon ghnéithe atá sa TSÁ (ná sa chomhthéacs gaolmhar mórthimpeall) mar thoradh ar chur i bhfeidhm an phlean seo. Níor cheart go ndéanfaí dochar suntasach d'aon ghnéithe atá sa TSÁ nó sa FNOA (ná sa chomhthéacs gaolmhar mórthimpeall) mar thoradh ar chur i bhfeidhm an phlean seo.	Monatóireacht inmheánach ar éifeachtaí comhshaoil suntasacha dóchúla na dtionscadal forbartha. Comhairliúchán leis An Roinn Turasóireachta, Cultúir, Ealaíon, Gaeltachta, Spóirt agus Meán.
Ithreacha	I1	Éifeachtaí ar acmhainní mianracha nó ar ithreacha a sheachaint nó a íoslaghdú.	Líon cásanna ina dtarlaíonn drochthionchar suntasach ar acmhainní mianraí nó ar ithreacha, lena n-áirítear truailliú, cailliúint nó díghrádú acmhainní mianraí nó ithreacha, mar thoradh ar ghníomhaíocht agus ar fhorbairt arna dtacú ag an bplean.	Gan chás d'éifeacht shuntasach diúltach ar acmhainní mianraí nó ithreacha ag tarlú mar thoradh ar ghníomhaíocht agus ar fhorbairt a dtacaíonn an phlean leo.	Monatóireacht inmheánach ar éifeachtaí comhshaoil suntasacha dóchúla na dtionscadal forbartha.
Úsáid Talún	ÚT1	Éifeachtaí ar úsáid na dtalún reatha a sheachaint nó a íoslaghdú.	Líon cásanna ina bhfuil drochthionchar suntasach ar úsáid talún reatha mar thoradh ar chur i bhfeidhm an phlean.	Gan chás ina bhfuil drochthionchar suntasach ar úsáid talún reatha mar thoradh ar chur i bhfeidhm an phlean.	Monatóireacht inmheánach ar éifeachtaí comhshaoil suntasacha dóchúla na dtionscadal forbartha.
Cáilíocht Aeir agus Torainn	CAT1	Líon na ndaoine a thaistealaíonn chun na hoibre nó chun na scoile ar iompar poiblí nó ar mhodhanna neamh-mheicniúla a mhéadú.	Athrú % ag an deighilt mhóduil. Fad na mbealaí iompair inbhuanaithe nua forbartha.	Laghdú ar úsáid carranna príobháideacha. Síneadh agus feabhsú ar an ngréasán iompair inbhuanaithe i limistéar an phlean.	An Phríomh-Oifig Staidrimh (P-OS) Sonraí Daonra - Comaitéireacht in Éirinn. Monatóireacht inmheánach ar fad na mbealaí iompair inbhuanaithe nua forbartha.

Gné Chomhshaoil	Cód CSC	Cuspóir Straitéiseach Comhshaoil	Táscairí	Spriocanna	Foinse Sonraí
	CAT2	Éifeachtaí ar an gcáilíocht aeir reatha a sheachaint nó a íoslaghdú.	Líon na bhforbairtí ceadaithe a mbíonn drochthionchar ineachanta ar cháilíocht an aeir ar ghabhdóirí íogaire mar thoradh orthu. Líon sáruihte ar chaighdeán cháilíochta an aeir chomhthimpeallaigh sa Chontae, mar a ndéantar monatóireacht orthu faoi Líonra Monatóireachta Náisiúnta um Cháilíocht Aeir Chomhthimpeallaigh an GCC.	Níor cheart go mbeadh drochthionchar suntasach ag aon forbairt a dtacaíonn an plean léi ar cháilíocht an aeir ar ghabhdóirí íogaire. Ba cheart go gcloifeadh gach forbairt a dtacaíonn an plean léi leis na Caighdeáin Bhainistíochta Forbartha ábhartha a shainítear sa TFP, go háirithe caighdeáin a shainítear maidir le tionchair fhisiceacha agus i dtaca le cosaint na cáilíochta aeir. Sáruihte ar chaighdeán cháilíochta an aeir chomhthimpeallaigh sa Chontae a íoslaghdú.	Monatóireacht inmheánach ar éifeachtaí comhshaoil suntasacha dóchúla na dtionscadal forbartha. Comhairliúchán leis an GCC. Athbhreithniú ar Mhonatóireacht na Cáilíochta Aeir déanta ag GCC sa Chontae.
	CAT3	Éifeachtaí díobhálacha torainn a sheachaint nó a íoslaghdú.	Líon gabhdóirí íogaire nochna do núis torainn.	Gan gabhdóirí íogaire nochna do núis torainn a rith fud an chontae.	Monatóireacht inmheánach ar éifeachtaí comhshaoil suntasacha dóchúla na dtionscadal forbartha. Monatóireacht déanta ar imscrúduithe inmheánacha gearán torainn. Comhairliúchán leis an GCC.
Uisce	U1	Caighdeán agus stádas na n-uiscí dromchla a chothabháil agus/nó a fheabhsú.	Stádas na limistéir uisce dromchla mar atá tuairiscithe ag Clár Monatóireachta Uisce an GCC don Chreat-Treoir Uisce (CTU) Stádas na n-uiscí snámha mar a ndéantar monatóireacht orthu faoin Treoir um Uisce Snámha.	Líon na dTeagmhais Truailithe a braitheadh de bharr droch-cháilíocht uisce snámha. Gan a bheith ina chúis le meath ar stádas aon uisce dromchla ná cur isteach ar chumas aon uisce dromchla 'stádas maith' a bhaint amach. Gan aon mheathlú ar stádas na n-uiscí snámha, ag féachaint go cuí d'uisce snámha éigeantach agus na treoirlínte atá sainmhínithe sa Treoir um Uisce Snámha. Cur i bhfeidhm cuspóirí an dara timthriall den Phlean Náisiúnta Bainistíochta Abhantraí.	Sonraí agus tuarascálacha monatóireachta an uisce dromchla déanta ag an GCC. Sonraí agus tuarascálacha monatóireachta an uisce snámha déanta ag an GCC.

Gné Chomhshaoil	Cód CSC	Cuspóir Straitéiseach Comhshaoil	Táscairí	Spriocanna	Foinse Sonraí
	U2	Stádas ceimiceach agus cainníochtúil na screamhuisce a chothabháil agus/nó a fheabhsú.	Stádas na limistéir screamhuisce mar a thuairiscigh Clár Náisiúnta Monatóireachta Screamhuisce an GCC don CTU.	Gan aon mheathlú ar stádas cháilíocht an screamhuisce, ag féachaint go cuí do Chaighdeán Cháilíochta Screamhuisce agus Luachanna Tairseach a shainítear faoin Treoir 2006/118/EC.	Sonraí agus tuarascálacha monatóireachta screamhuisce an GCC.
	U3	Tionchar ar stádas an Chreat-treoir Uisce (CTU) do na huisc dromchla agus do na screamhuisc, de réir riachtanais an CTU.	Líon cásanna de dhrochtionchar suntasach ar limistéir uisce dromchla nó screamhuisce as a dtagann laghdú ar cháilíocht an uisce nó ar chumas na limistéir sin chun stádas 'maith' cáilíochta uisce a bhaint amach.	Gan aon chás de dhrochtionchar suntasach ar limistéir uisce dromchla nó screamhuisce as a n-eascróidh laghdú ar cháilíocht an uisce nó ar chumas na limistéir sin chun stádas 'maith' cáilíochta uisce a bhaint amach.	Monatóireacht inmheánach ar éifeachtaí comhshaoil suntasacha dóchúla na dtionscadal forbartha. Comhairliúchán leis an GCC.
	U4	Cloí le forálacha na dTreoirlínte Bainistíochta Riosca Tuilte mar is cuí.	Líon na bhforbairtí neamh-chomhoiriúnacha (tacaíthe ag an bplean) ceadaíthe laistigh de limistéir riosca tuilte.	Íoslaghdú a dhéanamh ar fhorbairtí (tacaíthe ag an bplean) ar tugadh cead dóibh ar thailte a chruthaíonn - nó ar dócha go mbeidh siad ina mbaol suntasach tuilte amach anseo, ag féachaint go cuí do na treoirlínte um Bainistíocht Riosca Tuilte.	Monatóireacht inmheánach ar thionscadail forbartha ar tugadh cead pleanála dóibh.
	U5	Tionchair ar chaighdeán an uisce inólta a sheachaint.	Líon na neamhchomhlíonta le Caighdeán Cháilíochta Uisce Óil atá sainmhínithe i Rialachán an Aontais Eorpaigh (Uisce Óil), 2023.	Líon na neamh-chomhlíonta le Caighdeán Cháilíochta Uisce Óil atá sainmhínithe i Rialachán an Aontais Eorpaigh (Uisce Óil), 2023.	Tuarascálacha Cáilíochta Uisce Inólta an GCC.
Sócmhainní Ábhair	SÁ1	Tionchair ar sócmhainní agus bonneagar tógáil/taitneamhacht a sheachaint nó a íoslaghdú.	Líon na bhforbairtí neamh-chomhoiriúnacha (tacaíthe ag an bplean) a bhfuil drochtionchar acu ar shócmhainní tógtha/taitneamhachta agus ar bhonneagar.	Líon na bhforbairtí neamh-chomhoiriúnacha (tacaíthe ag an bplean) a bhfuil drochtionchar acu ar shócmhainní tógtha/taitneamhachta agus ar bhonneagar.	Monatóireacht inmheánach ar éifeachtaí comhshaoil suntasacha dóchúla na dtionscadal forbartha.
	SÁ2	Éifeachtaí ar an mbonneagar atá ann cheana agus (nuair is eol) pleanáilte a sheachaint nó a íoslaghdú.	Líon na bhforbairtí neamh-chomhoiriúnacha (a dtacaíonn an plean leo) a dhéanann drochtionchar ar bhonneagar reatha nó pleanáilte, lena n-áirítear	Líon na bhforbairtí neamh-chomhoiriúnacha (tacaíthe ag an bplean) a bhfuil drochtionchar acu	Monatóireacht inmheánach ar éifeachtaí comhshaoil suntasacha dóchúla na dtionscadal forbartha, lena n-áirítear monatóireacht ar éifeachtaí ar thionscadail

Gné Chomhshaoil	Cód CSC	Cuspóir Straitéiseach Comhshaoil	Táscarí	Spríocanna	Foinse Sonraí
			soláthar uisce, bainistíocht fuíolluisce, bonneagar fuinnimh agus iompair.	ar bhonneagar na sócmhainní ábhair idir reatha agus beartaithe araon.	bhonneagair sócmhainní ábhartha eile atá pleanáilte nó geallta sa todhchaí. Comhairliúchán le hUisce Éireann, Líonraí Gáis Éireann, BSL Networks agus Bonneagar Iompair Éireann.
	SÁ3	Iompar inbhuanaithe a chur chun cinn.	Athrú % ag an deighilt mhódúil. Ciliméadar de bhuanghréasán rothaíochta leithscartha. Ciliméadar de bhuanghréasán rothaíochta comhtháite. Líon na bpointí luchtaithe FL sa chontae. Oll Achar bóithre ath-leithdháilte le haghaidh roghanna eile inbhuanaithe (m ²).	Méadú céatadán ar líon na n-úsáideoirí iompair phoiblí sa Chontae. Ciliméadar de bhuanghréasán rothaíochta leithscartha a mhéadú. Ciliméadar de bhuanghréasán rothaíochta leithscartha a mhéadú. Líon na bpointí luchtaithe FL sa chontae a mhéadú. Oll Achar bóithre ath-leithdháilte le haghaidh roghanna eile inbhuanaithe a mhéadú.	POS Sonraí Daonra - Comaitéireacht in Éirinn. Monatóireacht inmheánach ar fad na mbealaí iompair inbhuanaithe nua forbartha.
	SÁ4	Bainistíocht dramhaíola inbhuanaithe a chur chun cinn.	Faightear tonnaí dramhaíola guaisí go bliantúil ag Áiseanna Bainistíochta Dramhaíola na Comhairle Faightear tonnaí dramhaíola DTLL (Dramhthrealamh Leictreach agus Leictreonach) ag Áiseanna Bainistíochta Dramhaíola na Comhairle gach bliain. Faightear tonnaí dramhaíola toirtiúla ag Áiseanna Bainistíochta Dramhaíola na Comhairle gach bliain. Faightear tonna dramhaíola gairdín ag Áiseanna Bainistíochta Dramhaíola na Comhairle gach bliain.	Athchúrsáil dramhaíola a mhéadú sa Chontae. Giniúint dramhaíola a laghdú sa Chontae.	Staitisticí Dramhaíola GCC Comhairliúchán leis an GCC.

Gné Chomhshaoil	Cód CSC	Cuspóir Straitéiseach Comhshaoil	Táscairí	Spriocanna	Foinse Sonraí
	SÁ5	Bainistíocht inbhuanaithe ar úsáid uisce agus draenáil a chur chun cinn.	Leibhéal úsáide uisce sa Chontae. Comhlíonadh na gcaighdeán bainistíochta forbartha a bhaineann leis an gCóras Inbhuanaithe Draenála (CID) atá sainithe sa TFP.	Leibhéal úsáide uisce sa Chontae a laghdú. Caithfidh gach forbairt (tacaithe ag an bplean) cloí leis na caighdeáin bhainistíochta forbartha a bhaineann le CID atá sainithe sa TFP.	Sonraí tomhaltais uisce an POS. Monatóireacht inmheánach ar an mbaol tuilte a bhaineann le tionscadail forbartha agus comhlíonadh na dtionscadal forbartha le caighdeáin ábhartha um riosca tuilte agus bainistíocht forbartha a bhaineann le bainistíocht.
Turasóireacht agus Fóillíocht	TF1	Éifeachtaí ar thaitneamhachtaí turasóireachta agus áineasa a sheachaint nó a íoslaghdú.	Turais chuairteoirí chuig limistéar feidhme an údaráis áitiúil.	Líon seasta nó méadaitheach turas cuairteoirí chuig limistéar feidhme an údaráis áitiúil.	Sonraí Fháilte Éireann ar Fheidhmíocht na Turasóireachta.
An tAthrú Aeráide	AA1	Na gníomhaíochta riachtanacha a sheachadadh chun tacú leis an sprioc náisiúnta de 80% de leictreachas a fháil ó fhoinsí in-athnuaite faoi 2030.	Leibhéal na n-astaíochtaí Gas Ceaptha Teasa (GCT) sa Chontae. Leibhéal an bhonneagair fuinnimh in-athnuaite sa Chontae.	Astaíochtaí GCT ó hearnáil an Fhuinnimh a laghdú fud an Chontae. Leibhéal an bhonneagair fuinnimh in-athnuaite sa Chontae a mhéadú.	Fardal Astaíochtaí Náisiúnta an GCC. Fardal Astaíochtaí Bonnline don Chontae. Aschur uair an chloig meigeavata (MWh) ó bhonneagar fuinnimh in-athnuaite sa chontae.
	AA2	Tacú go gníomhach le seachadadh an bheartais náisiúnta aeráide iomlán de réir mar is cuí don chontae trí bhearta atá bunaithe ar fhianaise a chur in ord tosaíochta agus a luathú.	Leibhéal na n-astaíochtaí GCT sa Chontae.	Astaíochtaí GCT do gach earnáil sa Chontae a laghdú.	Fardal Astaíochtaí Náisiúnta an GCC. Fardal Astaíochtaí Bonnline don Chontae.
	AA3	AA3: Cabhrú le seachadadh an chuspóra maidir le neodracht aeráide ag leibhéal áitiúla agus pobail araon.	Leibhéal na n-astaíochtaí GCT sa Chontae. Leibhéal na n-astaíochtaí GCT sa Chrios Dícharbónaithe. Cur leis an gclúdach crann glan.	Astaíochtaí GCT sa Chontae a laghdú go dtí Glan-nialas. Astaíochtaí GHG sa Chrios Dícharbónaithe a laghdú go dtí Glan-nialas. Líon na gcrann sa Chontae a mhéadú.	Fardal Astaíochtaí Náisiúnta an GCC. Fardal Astaíochtaí Bonnline don Chontae. Fardal Astaíochtaí Bonnline don Chrios Dícharbónaithe.
	AA4	Crios Dícharbónaithe (CD) a sheachadadh laistigh de limistéar an údaráis áitiúil chun feidhmiú mar ghrinneall tástála do raon beart maolaithe agus oiriúnú aeráide i	Leibhéal na n-astaíochtaí GCT sa Chrios Dícharbónaithe.	Astaíochtaí GHG sa Chrios Dícharbónaithe a laghdú go dtí Glan-nialas.	Fardal Astaíochtaí Bonnline don Chrios Dícharbónaithe.

Gné Chomhshaoil	Cód CSC	Cuspóir Straitéiseach Comhshaoil	Táscairí	Spríocanna	Foinse Sonraí
		limistéar sainithe trí thionscadail agus torthaí a shainaithint a chabhróidh le seachadadh an Chuspóra Náisiúnta Aeráide .			
Idirchaidrimh	Ic1	Sláinte na ndaoine, an éiceachórais agus na bpróiseas nádúrtha a chothabháil agus a fheabhsú. Féachaint go gníomhach le deiseanna feabhsaithe comhshaoil a chomhtháthú le linn oiriúnú don athrú aeráide.	Líon na mbeart bonneagair ghorm agus ghlas atá san áireamh mar chuid de thionscadail forbartha ar tugadh cead pleanála dóibh.	Líon na mbeart bonneagair ghorm agus ghlas atá san áireamh mar chuid de thionscadail forbartha ar tugadh cead pleanála dóibh a mhéadú.	Athbheithniú ar cheadanna pleanála a deonaíodh.

**CONSULTANTS IN ENGINEERING,
ENVIRONMENTAL SCIENCE
& PLANNING**

www.fehilytimoney.ie

 Cork

 Dublin

 Carlow

